МУГӘДДӘС ГУРАНДАН СЕЧИЛМИШД АӘТЛ Р

1990

ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.

Published by:
Islam International Publications Ltd.
Islamabad,
Sheephatch Lane, Tilford,
Surrey GU10 2AQ U. K.

© 1990 ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.

ISBN 1 85372 377 0

Printed by:
Raqeem Press
Islamabad, U. K.

Әһмәдиjjә Мүсәлман Чәмиjjәтинин бәрпасынын Jүзүнчү иллиjинин дүнjа мигjасында гејд едилмәси мүнасибәтилә мүәjjән едилмишдир.

Бу китабча һазырда jашадыгымыз ерада белә, Аллаһын бирлиjи үчүн мүбаризә апармаларына көрә бир сыра агыр ишкәнчәләрә мәруз бурахылан вә шәһид едилән Әһмәдиjjә Мүсәлманлары Чәмиjjәтинин сизә кичик бир һәдиjjәсидир. Онлар, Билалын(1) малик олдугу jүксәк бир руһла сизин үчүн чалышыр.

(1) Билал: һәзрәти Мүһәммәдин jахын силаһдашларындан бириjди. О Исламы гәбул етдиjи үчүн бөjүк ишкәнчәләрә мәруз бурахылды, о, Аллаһа инандыгыны инкар етмәк әвәзинә өлүмү тәрчиһ етди.

МҮГӘДДИМӘ

Гуранын һәк бир ајәти илк дәфә охундукда дәрк едилә биләчәк садәликдәдир. Буна әлавә оларак гејд етмәк олар ки, һәр бир ајәт јухарыдан ашагыја догру аһәнкли бир шәкилдә давам едән бир мәна гурулушуна маликдир. Бу гурулуша истинад едәрәк, мәна, бир габаккы вә бир сонракы ајәтлә мәна бүтөвлүјүнү бәрпа едәр. Бу бир сыра хәтдән истифадә едиләрәк јарадылан бир рабитә системинә охшајыр. Изаһ едилән бу шәкил әтрафында ики шеј әмәлә кәлир:

а- Ајәтләр Әрәбчәдән тәрчүмә едиләндә әлдә олмајан сәбәбләрә көрә, мәнасында бир дәјишиклик олмадан тәрчүмә едилсә belә, там тәрчүмә ола билмәз, лакин Гуран мәнасындан бир шеј итирмәз. һәгигәт одур ки, һәр ким Гураны Әрәбчәдән там оларак әслинә ујгун оларак орижинал шәклинә ујгун тәрчүмә етдијини иддита етсә, бунун мүмкүн олмадыгыны гејд етмәк лазымдыр. Гуранын әсас мәнасы онун орижинал шәклиндә кизлидир.

б- һамыја мәјум олан бәзи мөвзулар һаггында Гуранын әлагәдар ајәтләрини сечмәк вә онлары мүзјјән етмәк илк нөвбәдә асан бир иш дејилдир. Мәсәлән, Гурандан бәзи ајәтләр, игтисади мөвзулар үчүн сечилмиш олса белә, онун тәдбиг едилмәси, Гурандаки мәнанын чохлугундан долајы тәдбиг едилмәјә биләр, бундан әлавә, Гуранда бу мөвзуда бир сыра ајәтләр мөвчутдур ки, онлар бир баша игтисадијјиатла баглы дејилләр.

Онсуз да, дүнјанын бу гәдәр ири әһалисинин сајына диггәт јетирәндә, онларын фәргли дилләрлә данышыб, фәргли мәдәнијјәтләрә јијәләнмәси, мүхтәлиф етник група мәнсуб олмасы бу мүгәддәс китабын кениш шәкилдә јајылмасына имкан јарадылмасына мане олмушдур. Ону бир тражеди кими гәбул етмәк олар ки, 14 әср бојунчак, Гуран дүнја өлкәләриндән анчак 65 өлкәнин дилинә тәрчүмә едилмишдир. Инчил илә мүгајисә етдикдә, Инчиллә әлагәдар тәдгигатлар апаран Чәмијјәтин вермиш олдугу мәлумата көрә, һазырда Инчил дүнјада 1808 өлкәнин дилинә тәрчүмә едилмишдир.

Бу нөктәдән һәрәкәт едән Әһмәдијјә Мүсәлманлары Чәмијјәти,

һәмин чәмиїїәтин бәрпасынын јүз иллијинә тәсадүф едән 1989 ил һесабы илә Гуранын 50 өлкәнин дилинә тәрчүмәсини тамам етмишдир.

Буна әлавә оларак Гуранын дикәр өлкәләрин дилләринә һиссә һиссә тәрчүмә едилмәси иши давам етдирилир. Буну едәркән, Гурандан ән мөһүм һиссәләр диггәтлә көтүрүлүр вә бир систем дахилиндә мүәјјән едилир вә бунлар Ислам һаггында һәлә һеч бир мәлумата малик олмајанлара тәгдим олунур.

Биз она инаныр вә үмид бәсләјирик ки, бу тәшәббүсүмүз, бу һагда мәлумата сусугмуш инсанларын көмәјинә јетишәчәкдир. Бу барәдә јеринә јетирдијимиз иши ашагыдаки кими мүәјјән етдик:

1- Аллаһ

2- Мәләкләр

3- Мүгәддәс Гуран

4- Пејғәмбәрләр

5- Исмламын Мүгәддәс Пејғәмбәри

6- Ибадәт

7- Оруч

8- Аллаһын бујруғуна ујғун оларак јашамак

9- һәчч вә Кәбә

10- Мүгәддәс хәбәрин бәшәријјәтә чатдырылмасы

11- Әдәб, Әхлаг вә Доғру һәрәкәт етмәјин шәкли

12- Игтисади системин әсас принсибләри

13- Чиһад, Аллаһын әсас јолуну мүдафиә етмәк

14- Иман едәнләрин кејфијјәт вә харектери.

15- Гадын вә кишиләр арасындаки таразлык

16- Сәләм алмагын гадаған едилмәси

17- Пеjғәмбәрлик

18- Тәбиәтә нәзәр јетирмәк

19- Мүгәддәс Гуранда изаһ едилән бәзи мөвзулар.

20- Әзбәрләнмәси асан олан бәзи сурәләр

Аллаһын ичазә вә кәрәми илә Гуранын ашагыдаки дилләрә тәрчүмәси Әһмәдиjjә Мүсәлманлары Чәмиjjәти тәрәфиндән тамамланмышдыр:

Данимарка, Недерланд, Инкилис, Еспаранто, Фики, Франсыз, Алман, Курмуки, һинд, Енденозjа, Италjан, Јапон, Кикуjу, Кореjа, Луганда, Португалjа, Рус, Испан, Сваһили, Исвеч, Урду вә Јоуруба.

Бундан әлавә, Гуранын 18 дилә даһа тәрчүмә едилмәси ишинин гуртармағына аз галдығыны да гејд етмәк истәjирик. Гыса мүддәт әрзиндә Аллаһын ичазәси илә онлары чап едилмәjә көндәрәчәjик. Бәһс олунан 18 дил беләдир:

Албанjа, Асами, Бенкал, Чин, Фанти, Гуjрати, һауса, Малаjзиjа, Мандли, Марати, Пешту, Полjак, Синд, Тамил, Тәлуги, Виетнам вә Канри.

Гурандан бу аjәтләрин сечилмәсини дүнjанын һәр тәрәфиндәки Әһмәдиjjә Мүсәлманлары Чәмиjjәтинин Рәиси һәзрәт Мирзә Таһир Әһмәд Мүәjjән етмишдир.

С.һ. Аббаси вә Назир Асһаат

Лондон

БИРИНЧИ ҺИССӘ

А Л Л А Һ

Аллаһ, каинаты јараданын адыдыр. Аллаһ сөзүндән, Әрәб дилиндән бунун харичиндә һеч бир вәчһлә истифадә олунмаз. "Танры" сөзү башга дилләрдә дә мөвчутдур вә бу бирдән артыг олдугу үчүн, бәзи һалларда "чәм" оларак да истифадә олунур, лакин, Аллаһ сөзүндән һеч бир вахд "чәм" оларак истифадә олунмаз. Она көрә дә бу тәрчүмәдә һәмин сөз Аллаһ оларак сахланмышдыр.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾

مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

1- Әсиркәмәси вә багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак.

2- Олмуш вә олачак бүтүн һәмд вә мәдһ там вә тәкамүл аләмләрин јарадани Аллаһыдыр.

3- Аллаһ дүнјада бүтүн мәхлугата, ахирәтдә исә мөминләрә мәрһәмәт едәндир.

4- Ахирәтдә чәза күнүнүн саһабыдыр.

5- Анчак сәнә ситајиш едәрик вә тәкчә сәндән јардым истәјәрик,

6- Бизи доғру јола јөнләндир.

7- Өзләринә немәт бәхш етдијин ***кимсәләрин јолуна, гәзәбә*** мәруз галанларын вә јолуну азмыш оланларын јолуна јох. (Гуран- 1: 1-7)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ۝ لَهُۥ مُلْكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يُحْيِۦ وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝
هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝
هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ
عَلَى ٱلْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ
ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ۝ لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ
۝ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِي ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ
ٱلصُّدُورِ ۝ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَأَنفِقُوا۟ مِمَّا جَعَلَكُم
مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ وَأَنفَقُوا۟ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

2- Көјләрдә вә јердә һәр нә варса Аллаһы тәсбиһ едир. О , һәр шејә гәләбә чаландыр, ишиндә һекмәт саһабыдыр.

3- Көјләрин вә јерин мүлкү Онундур, дирилдәр вә өлдүрәр. О һәр шеʼјә гадирдир.

4- О әввәлдир вә ахырдыр. Заһирдир вә батындыр. О һәр шеји биләндир.

5- Көјләрлә, јери вә онларын арасында оланлары алты күндә јарадан Одур. Сонра әрши истила етди. Јерә кирәни вә ондан чыханы, көјдән енәни вә она јүксәләнин һамысыны биләндир. Һарда олсаныз, сизинлә бир јердәдир. Аллаһ етдикләринизин һамысыны көрәндир.

6- Бүтүн көјләрин вә јерин мүлкү Онундур вә бүтүн ишләр Она дөндүрүләр.

7- Кечәни, күнүзә чулајар, күнүзү дә кечәјә гатар. О, бүтүн синәләрдә кизли оланлары биләр.

8- Аллаһа, Рәсулүнә иман един, сизи мирасчы кими тәјин етдији малдан сәрф един. Ичиниздән иман едиб Аллаһ јолунда сәрф едәнләр үчүн бөјүк мүкафат вардыр. (Гуран- 57:2-8)

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ لَهُ ٱلْمُلْكُ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنكُمْ كَافِرٌ
وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ۝
يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَٱللَّهُ
عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ۝

2- Көјләрдә вә јердә олан һәр шеј Аллаһы тәсбиһ едир. Мүлк Онундур вә О, һәр шејә гадирдир.

3- Сизи јарадан Одур, беләә олдуғу һалда ичиниздән бәзиләри кафир олур, бәзиләри дә мөмин. Аллаһ етдикләринизин һамысыны көрәндир.

4- Көјләри вә јери бөјүк бир һекмәтлә јаратды. Сизә шәкил верди вә сифәтләринизи көзәл јаратды. Нәтичәдә дөнүш, јенә Онадыр.

5- Көјләрдә вә јердә олан һәр шеји биләр. Сизин кизләтдијиниз шејләрин һамысыны вә ашкар јеринә јетирдиһиниз шејләрин һамысыны биләр. Аллаһ, бүтүн үрәкләрдән кечәни биләндир.

۞ إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ
ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَىِّ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ
وَجَعَلَ ٱلَّيْلَ سَكَنًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ حُسْبَانًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ
ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾ وَهُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ لِتَهْتَدُوا۟
بِهَا فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ
﴿٩٧﴾ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۗ
قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَىْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ
خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا وَمِنَ ٱلنَّخْلِ مِن طَلْعِهَا
قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّٰتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَٰبِهٍ ۗ ٱنظُرُوٓا۟ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثْمَرَ وَيَنْعِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكُمْ
لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

96- Аллаһ, дәнәләри вә чәјирдәкләри көјәрдиб чатладандыр. Өлүдән дири, диридән исә өлү чыхардан јенә одур. Елә Аллаһ будур! Онда сиз, нәјә көрә Аллаһдан үз чөндәрирсиниз?

97- О, кечәнин гаранлыгындан сәһәри чырыб чыхардандыр. Кечәни дә истираһәт үчүн, күнәши вә ајы да вахтлар үчүн һесаб оларак јаратды. Елә бунларын һамысы, мүтләг сурәтдә галиб, һәр шеји камалы илә дәрк едән Аллаһын тәгдиридир.

98- Гурунун вә дәнизләрин гаранлыгындан, логру јолу онлара бахарак тапа билмәниз үчүн улдузлары јараджан Одур. Һәгигәтдә, биләнләр үчүн, ајәт вә әламәтләри ачыг оларак билдирдик.

99- Сизи тәк бир инсандан јарадан Одур. Беләликлә сизә дүнјада бир кәдәр гәрар јери вә гәбирдә мүвәггәти оларак дајанмак вардыр. Биз баша дүшәнләрә ајәт вә әламәтләри ачыгча билдирдик.

100- Көјдән су ендирән дә Одур. Сонра һәр нөв биткини биз онунла битириб јердән чыхартдык. Онларын ичиндән бир јашыллык јаратдык. Ондан да бир биринин үзәринә минмиш дәнәләр чыхардарык, хурма агачынын гончаларындан бир биринә јахын сапаклар, үзүмләрдән баглар, јарпаклары бир биринә охшајан лакин мејвалары бир биринә бәнзәмәјән зејтун вә нар агачлары битирдик. Һәрәсинин мејваларына диггәт јетирин. Бир илк дәфә мејва верән заман, бир дә мејвалары јетән вахд! Шүбһәсиз, бу көстәрилән шејләрдә иман едәнләр үчүн бир хејли ајәтләр вардыр.

101- Белә олдугу һалда, Аллаһа чинләри шәрик гошдулар. Һалбуки, онлары да Аллаһ јаратмышдыр. Бир дә, чаһилликлә, Аллаһын огуллары вә гызлары олдугуну ујдурурлар. Аллаһ, онларын хүсусијјәтләриндән кәнардыр вә улудур. (Гуран- 6: 96-101)

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ
ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا
فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا
شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ
وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

256- Аллаһ о Аллаһдыр ки, өзүндән башка ситајиш едиләчәк һеч бир Илаһ јохду. О, бирбаша әзәли вә әбәди һәјат илә өзү өзлүјүндән диридир. Шәхс вә камал сифәтләрилә јаратдыгы мәхлугатын ишләринин һамасында һаким вә даимдир, һәр шеј Онунла мүмкүндүр. Ону нә бир мүркүләмә вә нә дә бир јуху тутар. Көјләрдә вә јердә һәр нә вар, һамысы Она аиддир. Онун ичазәси олмадан, Онун һүзурунда ким шәфаат едә биләр? О бүтүн варлыкларын, габагларында вә далында кизли вә ашкар олан һәр шеји биләндир. Онлар исә, Аллаһын арзу етдијиндән башга, илаһи елминдән өзкә һеч бир шеј әлдә едә билмәзләр. Онун мүлк вә һакимијјәтинин тахды көјләри вә јери әһатәләмишдир. Көјләри вә јери мүһафизә етмәк, горганмак, она чәтинлик вә әзијјәт вермәз. О чох улу вә чох бөјүкдүр. (Гуран- 2: 256)

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ
الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ
الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

23- О, елә бир Аллаһдыр ки, Ондан өзкә ситајиш олуначак Илаһ јохдур. О, кизлиндә оланлары да, ашкар оланлары да биләндир. О, бүтүн гулларына мәрһәмәт едән вә багышлајандыр.

24- О, елә бир Аллаһдыр ки, Ондан башга һеч бир Илаһ јохдур. Мүлк вә һакимијјәти баг оландыр, һәр нөв нохсанлык вә ајыбдан кәнардыр, бүтүн афәт вә кәдәрдән ирагдыр, әмнијјәт верәндир, һәр шејә нәзәр јетирән вә сахлајандыр, һәр шејә гәләбә чаландыр, гулларынын һал вә вәзијјәтини саһмана саландыр, мөвчудијјәти чох улудур, әзамәт вә бөјүклүк јијәсидир. Аллаһ, гошулан шәриклкидән кәнардыр.

25- О Аллаһ, елә бир Аллаһдыр ки, һәр шеји јарадыб тәгдир едәндир, јохдан вар едәндир, бүтүн варлыклара сифәт верәндир. Ән көзәл адлар Онундур. Көјләрдә вә јердә оланларын һамысы Ону тәсбиһ едир. О, һәр шејә гәләбә чалан вә һәр кәмала јијәләнмишдир, һакимдир, һекмәт саһабыдыр. (Гуран- 59: 23-25)

ИКИКЧИ ҺИССӘ

М Ә Л Ә К Л Ә Р

Бу сөз, әдәби оларак, "хәбәр апаран" вәја "васитәчи" мәнасында ишләдиләр. Бу да өз нөвбәсиндә мәләкләрин нечә бир шеј олдугуну изаһ етмәјә кафидир. Онлар Аллаһын әмрләрини јер үзүнә чатдырар вә Аллаһын бујругларыны каинатда јеринә јетирәрләр. Беләликлә дә мәләкләр, физики вә мәнәви дүнјаларын бир һиссәсини тәшкил едирләр.

Мәнәви дүнјада мәләкләрин вәзифәси одур ки, онлар вәзифәләринә һеч кәси мүдахилә етдирмәдән ишләрини көрәрләр. Аллаһын мәләкләринә иман етмәмәк, Аллаһ тәрәфиндән инсанлара көндәрилән ишыглы јолу бағламак мәнасындадыр.

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا أُو۟لِىٓ
أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ۚ يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَىْءٍ قَدِيرٌ ۝

2- Көјләри вә јери јарадарак, мәләкләри икишәр, үчәр, дөрдәр ганадлы елчиләр кими јарадан Аллаһа һәмд олсун. Аллаһ, јаратдығы варлыкларда арзу етдији гәдәр хүсусијјәтләр әмәлә кәтирәр. Шүбһә јохдур ки, Аллаһ һәр шеји етмәјә гадирдир. (Гуран- 35: 2)

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُۥ نَزَّلَهُۥ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ ٱللَّهِ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ
﴿٩٧﴾ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَىٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَٰفِرِينَ ﴿٩٨﴾

98- Еһ Рәсулүм! Де ки, һәр ким Чибрилә дүшмән исә, өз кининдән һәлак олсун. Һәгигәтдә, Чибрил габагча ендирилән китаблары тәсдиг едән Гураны Аллаһын ичазәси илә сәнин гәлбинә ендирди вә Гураны Кәрим, догру јолу көсдәрән вә мөминләрә мүхтәлиф дәрәчәләрдә гуртулушун хејирли хәбәрини верәндир.

99- Һәр ким, Аллаһа, мәләкләринә, пејғәмбәрләринә, Чибрилә, Микајилә дүшмәнчәлик етсә, ону јәгин билсин ки, Аллаһ кафирләрин дүшмәнидир.(Гуран- 2: 98-99)

۞ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ
ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَٰبِ
وَٱلنَّبِيِّـۧنَ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ
وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ
ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَٰهَدُوا۟ۖ
وَٱلصَّٰبِرِينَ فِى ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ
صَدَقُوا۟ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

178- Намазда үзүнүзү шәргә вәја гәрбә тәрәф чевирмәјиниз хејирли бир иш дејилдир. Лакин, хејир вә ибадәт, Аллаһа, ахирәт күнүнә мәләкләрә, Аллаһын көндәрдији китаблара вә пејғәмбәрләрә иман едәнин ибадәтидир вә Аллаһ севкиси үзрә вәја мала олан мәһәббәтинә бахмајарак, малыны әграбаја, јетимләрә, јохсуллара, јолда галмышлара, диләнәнләрә, көлә вә әсирләрә сәрф едән, намазыны вачиб олдугу үзрә гылан вә зәкаты верән кимсәнин, вәдинә әмәл едән кимсәнин, еһтијач вә сыхынтылы заманларда, чиһад вә савашларда сәбр едәнләрин хејридир. Елә бу вәсфләрә малик оланлар, һагга ујғун һәрәкәт едән садик кимсәдир вә бунлар иман јијәсидир. (Гуран- 2:178)

ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ
إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ
وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ وَقَالُوا۟ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

286- Пејғәмбәр вә мөминләр Рәббиндән өзүнә ендирилән Гурана иман етдиләр, һамысы Аллаһа, мәләкләринә, китабларына вә пејғәмбәрләринә иман ејләдиләр. (Гуран- 2: 286)

ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
رُسُلًا وَمِنَ ٱلنَّاسِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

76- Аллаһ, һәм мәләкләрдән вә һәм дә инсанлардан пејғәмбәрләр сечир. Һәгигәтдә Аллаһ, һәр шеји ешидәр вә һәр шеји көрәр. (Гуран- 22: 76)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ
عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ ۚ وَمَن يَكْفُرْ
بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

137- Еј мөминләр! Аллаһа, Пејғәмбәрләринә вә Пејғәмбәринә ендирдији китабларына олан иманынызда даим олун. Һәр ким Аллаһы, мәләкләрини, китабларыны, пејғәмбәрләрини вә ахирәт күнүнү инкар етсә, мүтләк рәһмәтдән кәнар бир сарсаклыга дүчар олмушдур. (Гуран- 4:137)

ҮЧҮНЧҮ ҺИССӘ

М Ү Г Ә Д Д Ә С   Г У Р А Н

Гуран, Аллаһ тәрәфиндән Исламын улу Пејғәмбәринә илаһи јолдан ендирдији китаба верилән аддыр ки, һәмин китаб бәшәријјәт үчүн ән нәһаји ганунлары әһитә едир. Гуран, охунмасы вачиб олан китаб мәнасындадыр. Бундан әлавә, Гуран, дүнја мигјасында ән чох охунан китабдыр. Гуран кәлмәси, бәшәријјәтә вачиб олан әмрләри әһатә едән китаб мәнасында да ишләдилир. Илаһи јолла назил олан јеганә китаб олан Гуран, тамамән азад олан әмрләрин бир јердә чәмләшдији илаһи китабын өзүдүр. Гуран, хүсуси заманларда, хүчуси халглар үчүн енән китаблардан тамамән фәргләнир. Гуран һәмишә һәр бир халг үчүн ендирилмиш бир китабдыр (Гуран- 34:29)

الٓمٓ ۝ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝

2- Әлиф, Лам, Мим.

3- Бу о китабдыр ки, өзүндә һеч бир шүбһә јохдур вә дана габагча назил олан китабларда, Аллаһын назил едәчәјини вә'д етдији китабдыр. Иман едәнләр үчүн дәлилдир, јол көстәрәндир. (Гуран- 2: 2-3)

إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ۝ فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ ۝

78- Мүтләк ки о, бир Гураны Кәримдир.

79- Еләә, о, Аллаһын индиндә мүһафизә едилир. (Гуран- 56: 78-79)

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ۝

4- О сәһифәләрдә, һаггы доғру бир шәкилдә анладан јазылы ајәтләр вар. (Гуран- 98: 4)

ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ
جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهْدِى بِهِۦ مَن يَشَآءُ ۚ وَمَن
يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ۝

24- Аллаһ кəламынын əн көзəли олан Гуранын ајəтлəри бир биринə охшајар, Аллаһ ардычыл өјчүлəрлə долу олан Гураны бир китаб шəклиндə ендирди. Елə ки, Рəблəриндəн горханларын дəрилəри , ондан лəрзəјə кəлəр. Сонра дəрилəри дə гəлблəри дə Аллаһын зикринə јумушајар. Елə бу китаб, Аллаһын рəһбəридир. Аллаһ онунла арзу етдијинə рəһмəт верəр. Һəр кими Аллаһ гајыгдырыб, онда она артыг һеч кəс көмəк едə билмəз. (Гуран- 39: 24)

حمٓ ۝ وَٱلْكِتَـٰبِ ٱلْمُبِينِ ۝ إِنَّا جَعَلْنَـٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا
لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝ وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ ٱلْكِتَـٰبِ لَدَيْنَا
لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ ۝

2- Һа, Мим.

3- Аллаһ јолуну ајдын көстəрəн бу китаба анд олсун ки,

4- Биз ону баша дүшмəјиниз үчүн, асанлыгла анлајабилəчəјиниз дилдə бир Гуран гылдык.

5- Доғрудан да о, бизим индимиздəки ана китабда шаны чох јүчəдир, һекмəтлə долудур. (Гуран- 43: 2-5)

إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
ٱلْإِنسَـٰنُ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝ لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ
وَٱلْمُنَـٰفِقَـٰتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَـٰتِ وَيَتُوبَ ٱللَّهُ
عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَـٰتِ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًۢا ۝

73- Биз əманəти, көјлəрə, əрзə вə дағлара тəклиф етдик дə онлар буну өз өһдəлəринə көтүрмəкдəн имтина етдилəр, ондан горхдулар вə ону инсан өз өһдəсинə көтүрдү. Һəгигəтдə инсан, чох чаһил вə залим бир варлыгдыр.

74- ЧҮНКИ Аллаһ, иман етмәјәнләрин кишисинә вә гадынына, кафирләрин дә кишисинә вә гадынына әзијјәт едәчәк. Мөминләрин киши вә гадынларынын төвбәләрини гәбул едәчәк. Аллаһ төвбә едәнләри багышлајар, мөминләрә чох мәрһәмәт едәндир. (Гуран- 33: 73-74)

قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا وَلَقَدْ
صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِى هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا

89- Әј РәсулҮм! Де ки,"Анд олсун, әјәр инсанлар вә чинләр бу Гуранын ејнисини кәтирмәк ҮЧҮН бир јердә топлашсалар вә бир бирләринә јардым да етсәләр, јенә де онун охшарыны кәтирә билмәзләр."

90- Анд олсун ки, биз бу Гуранда инсанлар ҮЧҮН һәр нөв мәнаны тәкрар етдик. Лакин инсанларын әксәријјәти ону гәбул етмәкдән Үз чөндәрдиләр вә кҮфрҮ тәрчиһ етдиләр. (Гуран- 17: 89-90)

أَفَمَن كَانَ
عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِۦ كِتَـٰبُ
مُوسَىٰٓ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُو۟لَـٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ
مِنَ ٱلْأَحْزَابِ فَٱلنَّارُ مَوْعِدُهُۥ فَلَا تَكُ فِى مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ
مِن رَّبِّكَ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

18- Елә бир мөмин ки, Рәбби тәрәфиндән бәхш олунан бир дәлил үзрәдир вә буну Аллаһдан бир шаһид олан Гуран вә бир дә Гурандан габаг өзүнә ујулан вә бөјүк бир немәт кими һесаб едилән Төврад да тәсдиг едир., Онун, тәкчә дүнјанын һәјатыны арзулајан үсјанкарлар кими олмасы мүмкүндүр мү? Елә бу кејфијјәтдә оланлар Гурана иман едирләр. һәр һансы бир чәмијјәт Гураны инкар едирсә, артыг она вә'д едилән јер атәшин ичидир. Јәгин, сән дә бу мөвзуда бир шүбһәјә дүчар олма. Чүнкиһ бу Гуран вә онун вә'ди, Рәббин тәрәфиндән һагг гылынды. Лакин инсанларын чоху иман етмәзләр. (Гуран- 11: 18)

وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ
أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا

93- Ендирилән бу Гуран, мүбарәк вә фәзиләтли бир китабдыр ки, әлләри габагындакини тәсдик едәндир. Елә ки онунла Мәккә халгыны вә бүтүн јахынлыгындаки инснлары горхудасан. (Гуран- 6:93)

ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا

-Бу күн сизин үчүн дининизи камилләшдирдим, немәтими тамам етдим вә сизә дин оларак Ичламијјәти мүәјјән етдим. (Гуран- 5:)

وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ مُبَارَكٌ فَٱتَّبِعُوهُ
وَٱتَّقُوا۟ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

156- Елә бу Гуран мүәззәм бир китабдыр, ону биз ендирдик,чох мүбарәкдир. Артыг буна ујун, әмрләрә багланын вә Аллаһдан горхун. Та ки, сизә мәрһәмәт едилсин. (Гуран- 6:156)

وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

83- Биз Гурандан елә ајәтләр ендиририк ки, мөминләр үчүн шифа дәрман вә мәрһәмәтдир. Зүлмкарларын исә анчак сәрсәмлијини артырар. (Гуран- 17:83)

ДӨРДҮНЧҮ ҺИССӘ

П Е Ј Г Ә М Б Ә Р Л Ә Р

Аллаһ Гуранында бујурур ки, О, јер үзүндә һәр бир милләтә Пејғәмбәрләр көндәрмишдир вә беләликлә Гуран, кәлән пејғәмбәрләрин һәгиги вә доғрулу олдугларыны тәсдик едир. Тарихи гәдимдә, инсанларын Аллаһа јөнләнмәсини тәмин етмәк үчүн бәлли вахтларда, бәзи халглара Аллаһ тәрәфиндән Пејғәмбәрләр көндәрилмишдир. Һәзрәти Мүһәммәд, бу вәзифәјлә Аллаһ тәрәфиндән көндәрилмиш вә өзүндән габагкы Пејғәмбәрләрин һамысындан үчтүн олан ахыр заман Пејғәмбәридир. Пејғәмбәрлик һәлә дә давам етмәкдәдир, лакин бу Исламын өз чәрчивәси дахилиндә олур. Һәзрәти Мүһәммәдин нурлу ишығыны әтрафа јајмак үчүн Пејғәмбәрләр зүһүр едир. Онлар Пејғәмбәрин јолуну изләјир, лакин јени ганун вә низамлар кәтирмир.

Мүгәддәс Гуран, Пејғәмбәрлијин тәкчә мүсбәт чәһәтләрини изаһ етмәклә кифајәтләнмир, о ејни заманда пејғәмбәрләрә гаршы тәшкил олунан мүхалифәт чәбһәсиндән дә бәһс едир.

ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
رُسُلًا وَمِنَ ٱلنَّاسِ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

76- Аллаһ, һәм мәләкләрдән һәм дә инсанлардан Пејғәмбәрләр сечәр. Һәгигәтдә Аллаһ һәр шеји ешидәр, һәр шеји көрәр. (Гуран- 22: 76)

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ
حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝

37- Биз һәр үммәтә "Аллаһа ибадәт един вә бүтләрә ситајишдән имтина един," дејә бир Пејғәмбәр көндәрдик. Сонра онларын бир һиссәси Аллаһа сығынды, бир һиссәсинин үзәринә исә сапыглык вачиб олду. Инди, јер үзүндә долашын вә бахын ки, Пејғәмбәрләри тәкзиб едәнләрин ахыры нечә олмушдур? (Гуран- 16: 37)

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ
نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

31-О вахды јадына сал ки, Рәббин Мәләкләрә, "Мән јер үзүндә бир хәлифә јарадачам," демишди. Мәләкләр дә, "Биз сәни һәмдинлә тәсбиһ вә нохсанлыклардан кәнар һесаб етдијимиз һалда, орада фәсад чыхардачак ган ахыдачак бир кәс ми јарадачаксан?" демишдиләр. Аллаһ бујурду ки, "Мән сизин дәхи биләбилмәјәчәјиниз шејләри билирәм." (Гуран- 2:31)

۞ إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ
وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ
وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ
وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا ۝ وَرُسُلٗا قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ
مِن قَبۡلُ وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ
تَكۡلِيمٗا ۝

164- Нуһа вә ондан сонракы Пејғәмбәрләрә ваһиј етдијимиз кими, сәнә дә ваһиј етдик вә јенә, Ибраһимә, Исмаилә, Исһака, Јагуба, Јагубун евлатларына, Исаја, Ејјуба, Јунуса, һаруна, Сүлејмана да ваһиј етдик вә Давуда Зәбуру вердик.

165- Көндәрдијимиз елә Пејғәмбәрләр вардыр ки, онлары, бундан габаг сәнә бәјан етдик. Елә пејғәмбәрләр дә вардыр ки, сәнә онлардан бәһс етмәдик вә Аллаһ бир баша Мусаја хитаб етди. (Гуран- 4: 164-165)

۞ وَإِذِ ٱبۡتَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٖ
فَأَتَمَّهُنَّۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامٗاۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِيۖ قَالَ لَا
يَنَالُ عَهۡدِي ٱلظَّٰلِمِينَ ۝

125- Хатырлајын ки, бир вахд һәзрәти Ибраһими Рәбби бир сыра кәлмәләрлә имтихан етди. һәзрәти Ибраһим о кәлмәләри тамамән јеринә јетирди. Аллаһ, "Мән сәни инсанлара имам тәјин едәчәм," дејә хитаб етди. һәзрәти Ибраһим, "Мәним зүрријјәтими дә имам елә, " дејә јалварды. Аллаһ, "Сәнин зүрријјәтиндән олан зүлмкарлар мәним имамәтимә наил ола билмәз," дејә бујурду. (Гуран- 2: 125)

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَقَفَّيْنَا مِنۢ
بَعْدِهِۦ بِٱلرُّسُلِ ۖ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ
بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ
ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ۝

88- Биз Мусаја Төвраты вердик вә Мусадан сонра бир биринин далынчаг пејғәмбәрләр көндәрдик. Мәрјәмин оглу Исаја, өлүләри дирилтмәк кими мөчизәләр вердик вә ону Ҹибрил илә һимајә етдирдик. Артык сизә, нәфсләринизин хошу кәлмәјәчәји бир әмрлә бир пејғәмбәр кәлдикдә, кибрләндиниз вә инадлашдыныз. Пејғәмбәрләрдән бир һиссәсини дандыныз вә бәзиләрини дә өлдүрдүнүз. (Гуран- 2: 88)

۝ وَجَٰوَزْنَا بِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْبَحْرَ
فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُۥ بَغْيًا وَعَدْوًا ۖ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَدْرَكَهُ
ٱلْغَرَقُ قَالَ ءَامَنتُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِىٓ ءَامَنَتْ بِهِۦ بَنُوٓا۟ إِسْرَٰٓءِيلَ
وَأَنَا۠ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ۝ ءَآلْـَٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنتَ
مِنَ ٱلْمُفْسِدِينَ ۝ فَٱلْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ
خَلْفَكَ ءَايَةً ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ عَنْ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ ۝

91- Исраил оғулларыны дәниздән кечирдик. Фировн, дәрһал әскәрләри илә зүлм вә тәчавүзкарлыкла онларын далына дүшдү, нәһајәт дәниздә боғулмаға башладыкда деди ки, " Иман етдим, һәгигәтдә Исраил оғулларынын иман етдијиндән башға һеч бир илаһ јохдур. Мән дә она тәслим оланларданам."

92- Инди ми иман едирсән? Һалбуки сән, бундан габаг үсјан етмиш вә даима кафирләрдән олмушдун.

93- Биз дә букүн сәни чансыз бәдәнинлә дәниздән јүксәк бир јерә атачајык ки, сәнин далындан кәләчәк оланлара бир ибрәт олсун. Бундан әлавә, догрудан да инсанлардан чоху, ајәтләримиздән гафилдир.(Гуран- 10: 91-93)

وَٱذْكُرْ فِى ٱلْكِتَٰبِ مَرْيَمَ إِذِ ٱنتَبَذَتْ
مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۝ فَٱتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا
فَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝ قَالَتْ إِنِّىٓ
أَعُوذُ بِٱلرَّحْمَٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيًّا ۝ قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ
رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمًا زَكِيًّا ۝ قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِى
غُلَٰمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۝ قَالَ كَذَٰلِكِ
قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ ۖ وَلِنَجْعَلَهُۥٓ ءَايَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً
مِّنَّا ۚ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ۝ ۞ فَحَمَلَتْهُ فَٱنتَبَذَتْ
بِهِۦ مَكَانًا قَصِيًّا ۝ فَأَجَآءَهَا ٱلْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ
قَالَتْ يَٰلَيْتَنِى مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ۝
فَنَادَىٰهَا مِن تَحْتِهَآ أَلَّا تَحْزَنِى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝
وَهُزِّىٓ إِلَيْكِ بِجِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ تُسَٰقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ۝
فَكُلِى وَٱشْرَبِى وَقَرِّى عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِىٓ
إِنِّى نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ ٱلْيَوْمَ إِنسِيًّا ۝
فَأَتَتْ بِهِۦ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُۥ ۖ قَالُوا۟ يَٰمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا
فَرِيًّا ۝ يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ

أُمُّكِ بَغِيًّا ۝ فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَبِيًّا ۝ قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي
نَبِيًّا ۝ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ۝ وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي
جَبَّارًا شَقِيًّا ۝ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝ ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ
الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

17- Гурандаки Мәрјәм һиссәсини оху. Демәли о, аиләсиндән ајрылыб шимал тәрәфиндә бир јерә чәкилмишди.

18- Сонра аиләсилә өз арасына бир пәрдә кәрмишди. Нәһајәи она руһумузу көндәрдик, о, онун көзүнә бир инсан шәклиндә көрүндү.

19- Мәрјәм деди ки, "Догрусу, мән сәндән Рәһмана сыгынырам. Әјәр мөмин вә иман саһабы исән.

20- Чибрил деди ки,"һәгигәтдә мән сәнә тәмиз бир оглан ушагы вермәк үчүн бир баша Рәббимин көндәрдији елчијәм."

21- Мәрјәм деди ки, "Мәним үчүн нечә бир оглан олар? Мәнә бир инсанын әли дәјмәди вә мән дә иффәтсиз бири дејиләм."

22- Чибрил она деди ки, "Бәли, иш дедијин кимиди. Анчак, Рәббин бујурду ки, бу мәним үчүн чох асан бир ишдир. һәм буну, инсанлар үчүн, гудрәтимизә бир дәлил вә эламәт вә тәрәфимиздән бин немәт кими бәхш едәчәјик. Онсуз да бу иш тамам олмушдур.

23- Нәһајәт, Мәрјәм Исаја гәбә галды вә бунунла узаг бир јерә чәкилди.

24- Сонра догум санчысы ону бир хурма агачына дајанмага вадар етди. " Нолајды бундан габаг өләјдим дә јаддан чыхмыш олајдым," дејә кидејләнди.

25- Чибрил Мәрјәмә белә сәсәләнди, "Јәгин гәмкин олма, Рәббин сәнин алт башында бир су јаратды."

26- Хурманын далыны өзүнә догру силкәлә, сәнин үстүнә тәзә хурмалар төкүлсүн.

27- Артыг, је , ич, көзүн ајдын олсун. Әјәр инсанлардан бирини көрәрсән де ки, "Мән Рәһмана бир оруч вә'д етдим. Онун үчүн букүн һеч кәсә бир сөз демијәчәм."

28- Сонра ону аларак гәбиләсинә кәтирди. Она дедиләр ки, "Еј Мәрјәм, сөзүн дүзү, сән чох гәрибә бир шеј кәтирдин.

29- Еј Һарунун бачысы! Сәнин атан јаман бир шәхс дејилди, анан да иффәтсиз бир гадын дејилди."

30- Бундан сонра Мәрјәм ушага ишарә етди. Онлар дедиләр ки "Биз бешикдә олан бир ушакла нечә данышa биләрик?"

31- Аллаһын мөчизәсијлә Иса деди ки, "Догрудан да мән Аллаһын гулујам, мәнә китаб верди вә мәни бир пејгәмбәр кими тәјин етди.

32- Мәни һарда олсам мүбарәк гылды вә һәјатда олдугум мүддәт әрзиндә мәнә намазы вә зәкаты әмр етди.

33- Мәни анама һөрмәткар гылды вә мәни азгын бир зорба еләмәди.

34- Һәм догулдугу күн вә һәм дә өләчәјим күн вә һәм дә дири оларак галдырылачагым күн, саламатлык мәним үзәримәдир."

35- Һаггында ихтилаф етдикләри Мәрјәмин оглу Иса һагда Аллаһын кәламы бундан ибарәтдир. (Гуран- 19: 17-35)

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّۦنَ لَمَآ ءَاتَيْتُكُم مِّن كِتَٰبٍ
وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ
بِهِۦ وَلَتَنصُرُنَّهُۥ ۚ قَالَ ءَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِى ۖ
قَالُوٓا۟ أَقْرَرْنَا ۚ قَالَ فَٱشْهَدُوا۟ وَأَنَا۠ مَعَكُم مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ ۝

82- Онсуз да Аллаһ вахтында Пејғәмбәрләр васитәсилә онлардан белә вә'д алмышды "Сизә китабдан вә һекмәтдән вердим. Сонра сизә јаныныздакини тәсдиг едән бир пејғәмбәр кәлдикдә мүтләг она иман едәчәксиниз вә һәр һалда она јардым едәчәксиниз, буну тәсдик етдиниз ми вә агыр әһдими бојнунуза көтүрүб гәбул еләдиниз ми?" Онлар дедиләр ки,"Тәсдик етдик." Аллаһ бујурду ки," Онда бирбиринизә шаһидлик един, мән дә сизинлә бәрабәр олан шаһидләрдәнәм." (Гуран- 3:82)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّۦنَ مِيثَٰقَهُمْ وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَٰهِيمَ
وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ ۖ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظًا ۝

8- Хатырла ки, бир вахд пејғәмбәрләрдән вә'д алмышдык, сәндән дә Нуһдан да, Мусадан да, Мәрјәмин оглу Исадан да... Онлардан мөһкәм бир сөз алдык. (Гуран- 33: 8)

БЕШИНЧИ ҺИССӘ

ИСЛАМЫН МҮГӘДДӘС ПЕЈҒӘМБӘРИ

Пејғәмбәр Миладдан Сонра 570 чи илдә Мәккәдә анадан олду вә она Мүһәммәд адыны гојдулар. Пејғәмбәр 30 јашына чатанда, Аллаһын мүһәббәти ону әһатә етмәјә башлады. Мәккә әһалисинин чохунун ситајиш етдији бүтләрә е'тибар етмәдән, Мәккәнин бир нечә километр јахынлыгындаки бир магарада күнләрини кечирәрди. Пејғәмбәр 40 јашында олан заман Аллаһ тәрәфиндән илк илаһи әмрлә тәмин олунду. Гуранын бу илк ајәтиндә (Гуран- 96:2-6) ондан Аллаһын бирлијини гејд етмәси әмр олунду. Елә бир Аллаһ ки, инсаны јарадыб, ону өз мәһәббәти илә горујуб сахлајанды.

يَٰٓأَيُّهَا
ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝ وَدَاعِيًا
إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ۝ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم
مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ۝

46- Еј Пејғәмбәр! Сәни бир шаһид, бир муштулукчу, бир хәбәрдарлыг едән кими көндәрдик.

47- Һәм Аллаһын дининә вә она ибадәтә Онун ичазәсилә бир дәвәтчи, һәм дә нур јајан бир шам кими...

48- Еј Рәсулум! Мөминләрә муштулук вер, онлара доғрудан да бөјүк бир мүкафат вар. (Гуран- 33: 46-48)

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ٱلَّذِى
لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ
فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ
وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

159- Рәсулүм! Дде ки, "Еј инсанлар! Һәгигәтдә мән сизин һамыныза кәлән Аллаһын Пејғәмбәријәм. О Аллаһ ки, јер вә көјләрин ихтијары онун әлиндәдир. Ондан өзкә һеч бир илаһ јохдур, өлдүрәр вә дирилдәр. Онун үчүн һәм Аллаһа, һәм дә бүтүн кәлмәләринә иман кәтирән о үмми Пејғәмбәрә, Рәсулүнә иман един вә о пејғәмбәрә ујун ки, догру јолу тапасыныз. (Гуран- 7:159)

وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ
بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

29- Еј Рәсулүм! Биз сәни анчак бүтүн инсанлара Чәннәти муштулајан, әзабы хәбәр верән бири кими пејғәмбәр оларак көндәрдик. Лакин инсанларын чоху буну билмирләр. (Гуран- 34: 29)

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

4- Вә мүтләг сәнин үчүн түкәнмәјән бир саваб вар.

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

5- Һәгигәтдә сән, чох бөјүк бир әхлаг үзәриндәсән. (Гуран- 68:4-5)

مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ
وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا ۝

41- Мүһәммәд кишиләрдән һеч биринин атасы дејилдир, лакин о Аллаһын Рәсулү вә Пејғәмбәрләрин ахырынчысыдыр. Аллаһ һәр шеји биләндир.(Гуран- 33:41)

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْءَاخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ۝

22- Һәгигәтдә Аллаһы, ахирәт күнүнү арзулајанлар вә Аллаһы чох ананлар үчүн, сизә Аллаһын Рәсулүндә чох көзәл бир нүмунә вар.(Гуран- 33:22)

إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ۝

57- Һәгигәтдә, Аллаһ вә мәләкләри, Пејғәмбәрин шәрәфини учалдарлар. Еј иман едәнләр! Сиз дә ону шәрәфләндирин вә көнүлдән она тәслим олун.(Гуран- 33:57)

مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ ۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ ۖ
تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا ۖ سِيمَاهُمْ
فِى وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ ٱلسُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ
فِى ٱلْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسْتَغْلَظَ فَٱسْتَوَىٰ
عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعْجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ

ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

30- МҮһәммәд Аллаһын Пејғәмбәридир. Онун бәрабәриндә оланлар кафирләрә гаршы чох шиддәтли, өз араларында хејли мәрһәмәтлидирләр. Онлары, рҮку вә сәчдә едәркән, Аллаһдан саваб вә рыза истәјәркән көрәрсән. Сәчдә етмәләриндән долајы нишанлары Үзләриндәдир. Онларын Төвратдакы вәсфләри беләдир. Инчилдәки вәсфләри исә, : Онлар, баш тутмуш бир экинә охшајарлар. Сонра о баш тутмуш екини кҮчләндирмиш, долгунлашмыш, нәһајәт көвдәси Үзәриндә догрулмуш , экинчиләрин хошуна кетмиш. Бу тәшбеһ, кафирләри Асһаба кинләндирмәк ҮчҮндҮр. Онлар иман едиб догру әмәл едәнләрә, Аллаһ бөјҮк бир мәгфирәт вә бөјҮк бир мҮкафат вә'д етмишдир. (Гуран- 48:30)

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ۝

32- Еј РәсулҮм! де ки, "Әјәр сиз Аллаһы севирсинизсә, дәрһал мәнә ујун ки, Аллаһ да сизләри севсин вә кҮнаһларынызы бағышласын. Зира, Аллаһ чох бағышлајан вә чох мәрһәмәт едәндир."

33- Јенә де ки, "Аллаһа вә Пејғәмбәрә ита'әт един. Әјәр онлар Үз чевирәрсә, шҮбһәсиз Аллаһ кафирләри севмәз. (Гуран- 3:32-33)

۞ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِن رَّبِّكَ ۖ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ۚ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ
مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝

68- Еј Пејғәмбәр! Рәббин тәрәфиндән сәнә ендириләни тамамән тәблиј ет. Әјәр тәблиіи там етмәзсән, Аллаһын елчилик вәзифәсини там оларак јеринә кәтирмәмиш оларсан. Аллаһ сәни инсанлардан горујачакдыр. Шүбһә јох ки Аллаһ кафирләр топлулуғуна мүвәффәгијјәт вермәјәчәкдир. (Гуран- 5:68)

АЛТЫНЧЫ ҺИССӘ

И Б А Д Ә Т

Намаз гылмак Исламын беш үмдә әсасындан икинчи оланыдыр. Биранчиси исә Аллаһын бирлијинә иман етмәкдир. Намаз гылмак, бир мүсәлманы , Јарадана олан Аллаһа јахынлашдырмак үчүн ән тәсирли вә әһатәли васитәдир. Аллаһ, намаз гылан бир мүсәлманын етдији дуалары ешидәр вә она өз арзусуна ујғун оларак чаваб берәр. Исламда намаз гылмағын мәнасы, Јарадан Аллаһын һүзурунда баш ејмәк вә Онун бөјүклүјүнү вә мәрһәмәтли олмасыны тәсдик мәнасындадыр. Бир Мүсәлман намаз гыларкән, өзү илә Аллаһ арасында һеч бир васитә вә васитәчи лазым дејил.

وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ
ٱلْقَيِّمَةِ ٥

6- Һалбуки онлар анчак Аллаһа, Онун дининдә иман саһаблары кими дигәр батыл динләрдән Ислама јөнәләрәк ибадәт етсинләр, намазы өз гајдасында гылсынлар вә зәкаты вермәләри үчүн әмр олундулар. Елә онларын ујмасы вачиб билинән шеј, бир баша һагг диндир. (Гуран- 98: 6)

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

57- Мән, инсанлары вә чинләри, тәкчә мәнә ибадәт етмәләри үчүн јаратдым. (Гуран- 51: 57)

أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ ۖ إِنَّ
قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِۦ
نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

79- Күнәшин күнорта вахдындаки алчалмаға башлајан вахтындан, кечә гаранлыг басана кими намазыны гыл, бир дә сәһәр намазы гыл. Чүнки, күн батандан сонра охунан Гуранын Аллаһын һүзурунда даһа бөјүк савабы вардыр.

80- Хүчуси оларак Гуран охумак мәгсәдилә кечә јарысы јухудан дур вә вахд намазындан әлавә бир намаз гыл ки, Рәббинин, сәни ахирәтдә шәфаат мәгамына чатдырмасы јахындыр. (Гуран- 17: 79-80)

حَـٰفِظُوا۟ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْطَىٰ وَقُومُوا۟ لِلَّهِ
قَـٰنِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

39- Гылынмасы фәрз олан намазлары вахт вә гајдасына ујгун гылмағы давам етдирин, хүсусилә Илкинди намазына хүсуси әһәмијјәт јетирин вә Аллаһа итаәт едәрәк намаза дурун. (Гуран- 2: 239)

ЈЕДДИНЧИ ҺИССӘ

О Р У Ч

Ислама көрә, Гураны Кәримдә, Ислам тәгвиминә истинад едәрәк, Рамазан ајында, дан јери сөкәндән тутмуш, ахшам күн батана кими оруч тутулмасы әмр олунур. Бөјүк руһ јүксәклијинә јијәләнмәк истәјәнләр үчүн, оруч тутмак бөјүк бир фүрсәтдир. Оруч тутан бир Мүсәлман, Илаһи динин гадаған етдији һәр бир шејдән имтина едәр вә оруч буну јеринә јетирмәк истәјән шәхсә лазымы асанлыгы вә догру јолу мүәјјән едәр.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ
عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَٰتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم
مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى ٱلَّذِينَ
يُطِيقُونَهُۥ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَّهُۥ وَأَن تَصُومُواْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

184- Еј Мөминләр! сиздән габагкылара фәрз гылындыгы кими, оруч тутмак сизин үзәринизә дә фәрз гылынды. Кәрәк, сиз оруч тутмакла јаманлыклардан имтина едәсиниз.

185- Сизә фәрз гылынан оруч, сајылы күнләрдән ибарәтдир. О күнләрдә, сиздән һәр ким хәстә, јахуд сәфәрдә олар да ифтар едәрсә, тутмадыгы күнләрин сајы кәдәр өзүнү јахшы һисс етдији күнләрдә сонрадан тутар. һәддән артык гочалык вә давамлы хәсдә олмак кими сәбәбләрдән оруч тутмага күчү чатмајанлар, бир касыбы дојуздурачак гәдәр фидјә вермәк мәчбуријјәтиндәдир. Бундан савајы, һәр ким фидјәсини чох

верәр вә оручуну тутурса вәја фидјәсини артык верирсә, бу онун үчүн даһа хејирли олар. Сизә сәфәрдә олдугунуз заман вә јашлы оланда фидјә вермәјиниз үчүн ичазә верилмиш ола ола јенә дә оруч тутсаныз, оручун фәзиләтини дәрк етсәниз бу сизин үчүн даһа хејирлидир. (Гуран- 2: 184-185)

СӘГГИЗИНЧИ ҺИССӘ

АЛЛАҺЫН БУЈРУГУНА УЈГУН ОЛАРАК ЈАШАМАК

Гуранын үзәриндә дајандыгы үмдә мәсәләләрдән бири дә Зәкатдыр. Зәкатын әдәби мәнасы, "Тәмизләмәк" дән ибарәтдир. Газанылан малын бир һиссәсини Зәкат оларак вермәк, малын јердә галаныны нечә дејәрләр һәр һансы бир шајәдән хылас едәр вә тәмизләјәр. Зәкат вермәк, Исламын беш үмдә әсасындан үчүнчүсүнү тәшкил едир.

وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ

44- Намаз гылын, онлар кими зәкат верин вә рүку едән мүсәлманларла бирликдә сиз дә рүку един. (Гуран- 2:44)

فَـَٔاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ
حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ
وَجْهَ ٱللَّهِ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

39- Онда, әграбаја һаггыны вер, јохсула вә јолчуја да...Бунлара һаггыны вермәк, Аллаһын рәһмәтини тәләб едәнләр үчүн даһа хејирлидир. Әзабдан хылас оланлар да елә онлардыр. (Гуран- 30:39)

وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

20- Онларын малларында диләнчи вә еһтијачыны ашкара вура библмәјән мәһрумун бир һаггы вар. (Гуран- 51: 20)

وَٱلَّذِينَ فِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

25- Онлар ки, малларында бәлли бир мигдарда һаглары вардыр:

26- һәм диләнән вә һәм дә намусуна гәрг олуб диләнә билмәјән үчүн...(Гуран- 70: 25- 26)

۞ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَـٰتُ
لِلْفُقَرَآءِ وَٱلْمَسَـٰكِينِ وَٱلْعَـٰمِلِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ
وَفِى ٱلرِّقَابِ وَٱلْغَـٰرِمِينَ وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ ۖ
فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

60- Зэкатлар Аллаһ тәрәфиндән фәрз оларак анчак бу шәхсләрә верилэр: касыблар, диләнәнләр, зэкат јыганлар, гэлбләри Мүсәлманлыга гызышдырылмак үчүн мүәјјән едиләнләр, әсир көләләр, борчу оланлар, Аллаһ јолунда мүбаризә апаранлар вә јолда галанлар. Аллаһ һәр шеји биләндир, һакимдир. (Гуран-9:60)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنفِقُوا۟
مِمَّا رَزَقْنَٰكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا
شَفَٰعَةٌ ۗ وَٱلْكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ

255- Еј иман едәнләр! нә бир алыш веришин, нә бир достлугун вә нә дә бир шәфаатын олмадыгы бир күн кәлмәдән габаг сизә бәхш етдијимиз рузэдән Аллаһ јолунда сәрф един. Кафәрләр, зүлмкар олан онлардыр.

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ
أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنۢبُلَةٍ مِّا۟ئَةُ حَبَّةٍ ۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ
لِمَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى ۙ لَّهُمْ
أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

262- Малларыны Аллаһ јолунда сәрф едәнләрин вәзијјәти, һәр кәлләси јүз дәнәли једди кәллә кәтирән бир дәнәнин вәзијјәтини хатырладыр. Аллаһ арзу етдијинә гат гат артык верәр. Аллаһын иһсаны чох әһатәлидир, О, һәр шеји һаггы илә биләндир.

263- Малларыны чиһад вә Аллаһ үчүн сәрф едәнләр, сонрадан едилән јахшылыгы баша галхмајанлар, көнүл инчитмәјәнләр вар һа, онларын Рәбләринин индиндә бөјүк мүкафатлары вардыр. Онлара һеч бир горху јохдур вә онлар мәһзун олмајачаклар.

وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ
وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍۭ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ
فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ
وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

266- Аллаһын рызасыны тәләб етмәк вә өзләриндәки иманы көкләшдириб күчләндирмәк үчүн малларыны сәрф едәнләрин вәзиҗјәти дә бир тәпәнин үзәриндә олан бир бага охшајыр. Она чохлу јағыш дәјәр вә о чохлу мејва кәтирәр. Она бол јағыш дәјмәсә белә, онун үстүндә олан чисә вә нәм онун мејвасыны вермәсинә кафидир. Аллаһ етдикләрининзин һамысыны һаггы илә көрәндир. (Гуран- 2: 255-262- 263- 266)

ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُم
بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ
رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

275- Кечә вә күнүз, кизли вәја ашкар өз малларыны хејрли иш үчүн сәрф едәнләрин, Аллаһын һүзурунда мүкафатлары вардыр. Онлара һеч бир горху јохдур вә онлар маһзун да олмајачаклар. (Гуран- 2: 275)

هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ
لِتُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ وَمَن يَبْخَلْ
فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ وَإِن
تَتَوَلَّوْا۟ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا۟ أَمْثَٰلَكُم

39- Елә сиз о шәхсләрсиниз ки, малларынызы Аллаһ јолунда сәрф етмәјә дәвәт олунурсунуз, лакин јенә, ичиниздән бәзиләри симичлик едир. Һалбуки, һәр ким симичлик етсә, бу симичлијинин зәрәри өзүнә дәјәр. Аллаһ һеч бир шејә мөһтач дејилдир. Сиз исә мөһтач олансыныз. Әјәр Аллаһа ибадәт етмәкдән үз чөндәрсәниз, сизин әвәзинизә өзкә бир гәвми кәтирәр. Онда онлар, сизин кими јолуну азмыш олмазлар.(Гуран- 47: 39)

ДОГГУЗУНЧУ ҺИССӘ

Һ Ә Ч Ч В Ә КӘ’БӘ

Ислам, бүтүн мүсәлманларын һәјатлары бојунчаг азы бир дәфә, әмин аманлығын тәмин едилмәси шәртилә, әјәр игтисади вәзијјәтләри имкан верирсә Кә’бәни зијарәт едиб һәчч фәризәсини јеринә јетирмәләрини фәрз гылмышдыр. Гурана көрә, Аллаһа ибадәт едилмәси мәгсәдилә илк дәфә тикилән мәсчид олан Кә’бә бу ибадәт вә зијарәтин мәркәзиндә дурур. Бу зијарәтин әсас мәгсәди, дүнјанын һәр бир тәрәфиндә јашајан мүсәлманларын зеһниндә бејнәлхалг бир гардашлык фикри јаратмакдан ибарәтдир. Бу зијарәтдә әсас оларак көтүрүлән мөвһүм,бураја кәлән мүсәлманларын зеһинләриндә, онларын һәјатларынын ән әһәмијјәтли һиссәсини Аллаһын әһатә етдијини габаға чәкмәкдир.

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسْجِدِ
ٱلْحَرَامِ ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ
وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝
وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِى
شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ

ٱلسُّجُودِ ۝ وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝ لِّيَشْهَدُوا۟
مَنَٰفِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۖ فَكُلُوا۟ مِنْهَا وَأَطْعِمُوا۟
ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ ۝ ثُمَّ لْيَقْضُوا۟ تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا۟
نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا۟ بِٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ ۝

26- Лакин кҮфрә әл атыб, Аллаһ јолундан вә Мәсчиде һарамдан ки, биз ону даим вә гонага фәрг гојмадан ејни олмакла, бҮтҮн инсанлар ҮчҮн тикдик, кәнар тутмага чалышанлар әлбәтдә әзаба мәруз галачаклар. һәр ким ки, Мәсчиде һарамда, Аллаһ адына сыгынарак зҮлмкарлык едәрсә, она чох пис бир әзаб бәхш едәчәјик.

27- Әј РәсулҮм! О вахды јада сал ки, биз Кә'бәнин јерини Ибраһимә бәјан етмиш вә она әмр етмишдик ки, "Мәнә һеч бир шеји шәрик гошма. Бејтими дә, таваф едәнләр, орада отуранлар, рҮку вә сәчдә едәнләр ҮчҮн тамамән тәмизлә."

28- БҮтҮн инсанлара һәчч фәризәсини јеринә јетирмәләрини билдир, истәр пијада, истәрсә дә узак јерләрдән минәк һејванларла сәнин јанына кәлсинләр.

29- Та ки, өзләринә аид мәнфәәтләрә шаһид олсунлар вә Аллаһын өзләринә рузә оларак вердиҹи дөрд ајаклы һејванлар Үзәринә бәлли кҮнләрдә Аллаһын адыны ансынлыр. Елә бу гурбанлардан јејин вә касыблары дојуздурун.

30- Сонра чиркләрини атсынлар, нәзирләрини јеринә јетирсинләр вә даим олан Кә'бәни таваф етсинләр. (Гуран- 22: 26-30)

فِيهِ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ مَّقَامُ
إِبۡرَٰهِيمَۖ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنٗاۗ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ
مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ

98- Орада ajдын әламәтләри илә Ибраhимин мәгамы вардыр. Ким ораjа дахил оларса, о, hүчумдан азад олар. Азык вә минәк нәзәриндән jола дүшмәjә күчү jетән hәр инсанын о Беjти зиjарәт етмәси инсанлар үзәриндә Аллаhын hаггыдыр, фәрздир. hәр ким бу фәрзи jеринә jетирмәзсә, Аллаhын буна еhтиjачы jохдур, О, бүтүн аләмләрдән үстүндүр. (Гуран- 3:98)

ٱلۡحَجُّ أَشۡهُرٞ مَّعۡلُومَٰتٞۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلۡحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي ٱلۡحَجِّۗ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ
يَعۡلَمۡهُ ٱللَّهُۗ وَتَزَوَّدُواْ فَإِنَّ خَيۡرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقۡوَىٰۖ وَٱتَّقُونِ
يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ ١٩٧

198- hәчч фәризәсинин jеринә jетирилдиjи ajлар jахшы билинир, она көрә дә hәр ким о ajларда эhрама кирәрәк hәчч фәризәсини jеринә jетирмәjә ниjәт едәрсә, онда онун, гадына jахын кәлмәси, күнаhа батмасы вә дөjүшмәси гадагандыр. Сиз нә хеjирли иш көрсәниз, Аллаh ону билир. Бир дә hәчч үчүн jеjәчәк тәмин един. Мүтләк одур ки, азыгынән хеjирлиси ибадәтдир вә еj агыллы инсанлар! Мәндән горхун. (Гуран- 2:198)

ОНУНЧУ ҺИССӘ

МҮГӘДДӘС ХӘБӘРИН

БӘШӘРИЈЈӘТӘ ЧАТДЫРЫЛМАСЫ

Аллаһын инсанлар үчүн әмр етдији илаһи кәлам, мүтләк сурәтдә инсанын хејри үчүн назил олмушдур. Ону јаддан чыхартмамак лазымдыр ки, инсан, Аллаһын бу илаһи әмринә миннәтдарлыкла чаваб вермәлидир. Бу вәзијјәт, һәзрәти Муса вә Һаруна верилән әмрдә ачык оларак өз эксини тапмышдыр.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ
إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ
ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ
وَلِيٌّ حَمِيمٌ ۝ وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا
إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ۝

34- "Мән һәгиги мүсәлманларданам," дејәрәк догру әмәл едиб Аллаһа ибадәтә чагыран инсандан даһа көзәл сөзлү инсан олар мы?

35- Јахшылыкла, јаманлыгын ејни олдугуну демәк олмаз. Сән јаманлыга ән јахшы олан тәрздә, јахшылыгла мане ол. Онда шаһид оларсан ки, сәнинлә арасында бир дүшмәнчилик олан, сәнә јахын бир досд олуб.

36- Јахшылык илә, јаманлыгын гаршысыны алмак хүсусијјәтини анчак сәбр едәнләр әлдә едә биләр. Буна анчак, бөјүк мүкафаты олан говушдурулар. (Гуран- 41: 34-36)

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ
وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾
وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ
لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَٱصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِٱللَّهِ ۚ
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ
﴿١٢٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

126- Еј Рәсулүм! Инсанлары Гуранла, көзәл сөз вә нәсиhәтлә Рәббинин јолуна дәвәт ет. Онлара гаршы ән көзәл бир шәкилдә мүбаризә апар. Шүбhәсиз, Рәббин, јолундан азанлары ән јахшы биләндир вә о, hидајәтә говушанлары да ән јахшы биләндир.

127- Әјәр бир чәза илә мүгабилә едәчәк олсаныз, анчак сизә едилән әзаб вә чәзанын мисли илә един. Сәбр етсәниз, анд олсун ки, бу тәhәммүл едәнләр үчүн даhа хејирлидир.

128- Еј Рәсулүм! Сәбр ет, сәнин сәбрин дә анчак Аллаhын јардымы илә мүмкүндүр. Кафирләрин үз чөндәрмәсиндән мәhзун олма вә кәлдикләри кәләкдән дә тәшвиш едиб өзүнү сыхынтыја салма.

129- Аллаh hәгигәтдә, иман саhабы вә јардым едәнләрлә hәмишә бәрабәрдир. (Гуран- 16: 126-129)

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ
كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُۥ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

6- Әјәр кафирләрдән бири сәндән аман диләсә она аман вер ки, о, Аллаhын кәламыны ешитсин. Сонра ону, әмин ола биләчәји бир јерә гәдәр мүшаијјәт ет. Чүнки онлар hәгигәти билмәјән бир гөвмдүр. (Гуран- 9:6)

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ
فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

18- Бүтләрә вә Шеjтана ибадәт етмәкдән имтина едиб дә үрәкдән Аллаһа сығынанлара кәлдикдә, онлара хеjирли хәбәр вар. Онда гулларыма муштулук вер;

19- О гулларым ки, Гурана уjғун һәрәкәт едирләр вә сонрада онун ән көзәлини тәдбиг едирләр. Елә онларын өзү, Аллаһын һидаjәт бәхш еләдиjи шәхсләрдир вә онлар доғрунад да камил инсанлардыр. (Гуран- 39:18-19)

ОНБИРИНЧИ ҺИССӘ

ӘДӘБ, ӘХЛАГ ВӘ ДОҒРУ ҺӘРӘКӘТ ЕТМӘJИН ШӘКЛИ БАРӘДӘ

Гуран һәjатын ичаб етдирдиjинә уjғун һәрәкәти әмр едир, ондан боjун гачырмағы гәтиjjәтлә рәдд едир. Ислам, дүнjадан әлини чәкмәк кими бир һәjат тәрзини гадаған етмишди. Доғру оланы етмәк, Аллаһын бәхш етдикләриндән лазымы кими истифадә едәрәк jашамак, елә һәjатын биринчи шәртидир. Бунунла әлагәдар гаjда вә һәгиги jол, Гуранда өз эксини тапмышдыр.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ
عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا

مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا۟ بِٱلْأَلْقَٰبِ ۖ بِئْسَ ٱلِٱسْمُ

ٱلْفُسُوقُ بَعْدَ ٱلْإِيمَٰنِ ۚ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ۝

11- Мөминләр бир биринин гардашыдыр. Она көрә, ики гардашын арасыны дүзәлдин вә Аллаһын әмринә гаршы кетмәкдән имтина един ки, мәрһәмәтә наил оласыныз.

12- Еј Иман едәнләр! Бир гөвм дигәр бир гөвмү лаға гојмасын, олсун ки, лаға гојуланлар, өзләриндән даһа хејирли оларлар. Бир сыра гадынлар да дикәр гадынлары лаға гојмасын, олабилсин ки, лаға гојуланлар өзләриндән даһа хејирлидир. Даһасы, бир биринизи ајыпламајын вә пис ләгәбләрлә чағырмајын. Имамдан сонра, јанлыш адла адланмак нә јаман аддыр. Һәр ким ки төвбә етмәсә, елә онлар өзләринә зүлмкарлык едәнләрин өзүдүр.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱجْتَنِبُوا۟ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ ۖ

وَلَا تَجَسَّسُوا۟ وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن

يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ

رَّحِيمٌ ۝

13- Еј иман едәнләр! Таан етмәјин, чохундан имтина един, чүнки таан етмәјин бир һиссәси күнаһдыр. Мүсәлманларын ајыб вә гусурларыны ахтармајын, бир һиссәниз, бир һиссәнизи далындан хошланмадығы сөзләрлә чәкишдирмәјин. Сиздән бири, өз гардашынын өлүсүнүн әтини јемәк истәјәр ми? Бундан хошун кәлмәди, елә дејил ми? Онда, гијбәт етмәкдә, Аллаһдан горхун. Аллаһ мүтләк төвбәләри гәбул едәндир, чох мәрһәмәтлидир. (Гуран- 49:12-13)

۞ وَٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا۟ بِهِۦ شَيْـًٔا ۖ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ

إِحْسَٰنًا وَبِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱلْجَارِ

ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْجَارِ ٱلْجُنُبِ وَٱلصَّاحِبِ بِٱلْجَنۢبِ
وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن
كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ۝ ٱلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ
ٱلنَّاسَ بِٱلْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ
مِن فَضْلِهِۦ ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۝

37- Аллаһа ибадәт един вә она һеч бир шеји шәрик гошмајын. Сонра, анаја вә атаја јахшылык един, әграбаја да, јетимләрә дә, јохсуллара да, јахын гоншуја да, јахын досда да, јолда галмыша да, сәрәнчамыныздакы көләләрә дә. Аллаһ, кибрли вә логвалары севмәз.

38- О шәхсләр ки, һәм һамыны гысганар, симич олар, һәм дә һамыја симичлији төвсијә едәр вә Аллаһын өзләринә фәзлиндән вердији шејләри сахлајар, биз дә, белә неметләри кизләдән нашүкрләрә шиддәтли вә бијабыр едән бир әзаб мүәјјән етдик.

وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۗ وَمَن يَكُنِ ٱلشَّيْطَٰنُ لَهُۥ قَرِينًا فَسَآءَ
قَرِينًا ۝

39- Аллаһа вә ахирәт күнүнә иман етмәдикләри һалда, малларыны токчә өзләрини көстәрмәк үчүн сәрф едәнләри дә Аллаһ севмәз. Һәр ким өзүнә шејтаны досд билибсә, артык о ахирәтдә дә јаман бир досддур. (Гуран- 4:37-39)

إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ
وَٱلْإِحْسَـٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ
وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْىِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ
۝ وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ إِذَا عَـٰهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا۟ ٱلْأَيْمَـٰنَ
بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ ٱللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ
ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّتِى نَقَضَتْ
غَزْلَهَا مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَـٰثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَـٰنَكُمْ دَخَلًۢا
بَيْنَكُمْ أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِىَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ
ٱللَّهُ بِهِۦ ۚ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

91- Мүтләк Аллаһ, әдаләтин иһсаны вә әграбаја вермәни әмр едир. Зинадан, јаманлыкдан вә инсанлара зүлм етмәкдән дә кәнар дурулмасыны бујурур. Сизә мәнимсәјиб ујгун һәрәкәт етмәјиниз үчүн, бунлары өјүдләјир.

92- Бир дә мүгавилә бағладыгыныз вахд Аллаһын әһдини јеринә јетирин вә јеминләри сағлама баглајандан сонра онлары позмајын, Аллаһы шаһид тута тута, нечә олар ки әһдинизи позурсунуз? Шүбһәсиз, Аллаһ етдијиниз һәр шеји биләндир.

93- Бир үммәт дикәр бир үммәтдән даһа јахшыдыр дејә, јеминләринизи араныздан һејлә илә, о ипини мөһкәм әјирәндән сонра позан кадын кими олмајан. Догрудан да Аллаһ сизи бунунла имтихан едир вә дүнјада ајрылыга дүшдүјүнүз шеји, ахирәт күнүндә мүтләк сизә изаһ едәчәкдир. (Гуран- 16: 91-93)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ
وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا
أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا ۚ وَإِن
تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

136- Еј Мөминләр! Һагг үзрә дуруб әдаләти јеринә јетирмәјә сәј көстәрән һакимләр вә Аллаһ үчүн догру сөјләјән шаһидләрдән олун. Һәтда бу шаһидлијиниз сизин нәфсинизин, ата ананызын вә јахын әграбанызын әлејһиндә олса, истәрсә дә үзәринә шаһидлик едилән кимсә зәнкин вәја касыб олсун. Чүнкү Аллаһ онларын икисинә дә сиздән даһа јахындыр. Онун үчүн сиз, һаггдан үз чөндәриб нәфсин арзусуна ујмајын. Әјәр әдаләт үзрә һөкм вермәкдән, шаһидликдә догру сөјләмәкдән дилинизи бурсаныз вәја үз чөндәрсәниз, шүбһәсиз Аллаһ етдикләриниздән хәбәрдардыр. (Гуран- 4:136)

لَّا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَن ظُلِمَ ۚ وَكَانَ
اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ۝ إِن تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَن
سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ۝

149- Аллаһ јаман сөзүн ачыхланыб чар едилмәсини севмәз. Анчак бундан зүлмә дүчар оланлар дахил дејил. Аллаһ һәр шеји ешидән вә һәр шеји биләндир.

150- Әјәр, хејирли бир иши ачыглајар јахуд да кизләдәрсәниз вәја едилән јаманлыгы багышлајарсанызса, јәгин билин ки, Аллаһ чох багышлајандыр. Һәр шејә гадирдир. (Гуран- 4: 149-150)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ

أَلَّا تَعْدِلُوا۟ ۚ ٱعْدِلُوا۟ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ
ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۙ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

9- Еј Мөминләр! Аллаһ үчүн һаггы ајагда сахлајан һакимләр вә әдаләтлә шаһидлик едән кимсәләр олун. Бир ҹәмијјәтә олан кининиз сизи әдаләтсизлијә сөвг етмәсин. Доғрулуға ән јахын олан әдаләтли инсанлардан олун. Аллаһдан горхун. Чүнки, Аллаһ етдикләриниздән хәбәрдардыр.

10- Аллаһ, иман едән доғру әмәл јијәси инсанлара вә'д етди ки, онлар үчүн бир мәғфирәт вә бөјүк бир мүкафат вардыр.

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ
ٱلْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

11- Күфрә батыб ајәтләримизи тәкзиб едәнләрә кәлдикдә, онлар, ҹәһәннәмликдирләр. (Гуран- 5:9-11)

وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى
هِىَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ ۚ وَأَوْفُوا۟ بِٱلْعَهْدِ ۖ إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ
مَسْـُٔولًا ﴿٣٤﴾ وَأَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ ۚ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ
إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾
وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ
ٱلْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

32- Касыблыг горхусу илә ушагларынызы өлдүрмәјин. Онлара да сизә дә рузәни биз веририк. Шүбһәсиз, онлары өлдүрмәк бөјүк күнаһдыр.

33- Зинаја да јахын кетмәјин, чүнки о чох чиркиндир вә јаман бир јолдур.

34- Һаглы бир сәбәби олмадыкча Аллаһын һарам етдији чана гыјмајын. Һәр ким һагсызлыга дүчар оларак өлдүрүләрсә, биз о өлүнүн јијәсинә бир сәлаһијјәт вердик. О да чана гыјмакда ифрат һәрәкәт етмәсин. Чүнки о инсана ганун көмәк едир.

35- Јетимин малына да јахын кетмәјин, она, анчак о өзүнү танıјана кими ән көзәл бир шәкилдә јахын кедә биләрсиниз. Бир дә, вә'динизи јеринә јетирин, чүнки вердији сөзү јеринә јетирмәјән ахирәт күнүндә мәсулијјәт дашыјыр.

36- Өлчәндә там өлчүн, дартанда тәрәзини дүз дартын. Бу даһа хејирлидир вә нәтичә е'тибарилә дә даһа көзәлдир.

37- Һаггында мәлумата саһаб олмадыгыныз бир шејин далынчак кетмә, чүнки, гулаг, көз вә үрәк, бунларын һамысы ондан мәсулијјәт дашыјыр.

38- Јер үзүндә кибр вә әзамәтлә јеримә, чүнки сән әсла әрзи јарада билмәз вә һүндүрлүкдә дә даглара чата билмәзсән.

39- Јаман олан һәр нә вар гадагандыр вә Аллаһын һүзурунда мурдардыр. (Гуран- 17: 32-39)

ОНИКИКНЧИ ҺИССӘ

ИГТИСАДИ СИСТЕМИН ӘСАС ПРИНСИРЛӘРИ

Исламда игтисади системин әсас принсиби одур ки, јер үзүндә һәр нә вар, онун јеганә јијәси Аллаһын өзүдүр. Инсанларын бир шејә јијәләнмәси, мәсәлән мал мүлк сатын алмасы, ону башгасына сатмасы вәја багышламасы Исламда тәминат алтындадыр.

Чәмиjjәтин дахилиндәки дикәр мәнәви шеjләр һагдакы сәлаһиjjәт мәсәләсиндә вәзиjjәт фәрглидир. Јеринә јетирилмәси лазым билинән бу ишләр ганунла баглыдыр вә ганун васитасилә јеринә јетириләр. Лакин бунун бөјүк бир һиссәсинин мәнәви вә әхлаги чәһәтдән бөјүк фаjдасы вардыр.

وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ ۝
فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا
مِنَ ٱلْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰٓ ۝ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۝
وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ۝

117- Бир вахдлар Мәләкләрә "Адәмә һөрмәт үчүн сәчдә един," демишдик, онда һамысы сәчдә етмишдиләр, тәкчә иблис сәчдә етмәмишди.

118- Биз дә Адәмә демишдик ки, "Бу иблис мүтләк сурәтдә сәнә вә һәјат јолдашына дүшмәндир. Олмасын сизи Чәнәтдән чыхартсын, сонра чәтинлик чәкәрсиниз.

119- Чүнки сәнин ач галмамагын вә дылбак кәзмәмәјин анчак Чәннәтдә мүмкүн олар.

120- Вә сән орада сусугмаз вә күнәшин алтында көврәлмәзсән." (Гуран- 20:117-120)

وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم
بِٱلْبَٰطِلِ وَتُدْلُوا۟ بِهَآ إِلَى ٱلْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا۟ فَرِيقًا مِّنْ
أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ بِٱلْإِثْمِ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

189- Өз аранызда бир биринизин малыны, һагсыз сәбәбләрлә јемәјин, инсанларын малларындан бир һиссәсини јалан шаһитликлә әлдә етмәк үчүн һакимләрә рүшвәт вермәјин. (Гуран- 2:189)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ لَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ إِلَّآ أَن
تَكُونَ تِجَٰرَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ
إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝

30- Еј иман едәнләр! Малынызы өз аранызда батыл сәбәбләрә көрә јемәјин, анчак буну бир бириниздән разы галарак, тичарәт јолу илә едә биләрсиниз. Һәр һансы бир сәбәблә өзүнүзү өлдүрмәјин. Шүбһәсиз Аллаһ чох мәрһәмәтлидир. (Гуран- 4:30)

ОНҮЧҮНЧҮ҆ ҺИССӘ

ЧИҺАД, АЛЛАҺЫН ӘСАС ЈОЛУНУ МҮНАФИӘ ЕТМӘК.

Чиһад, бир кәсин олан күчү вә күввәсилә, догру олмајан бир шејә гаршы мүбаризәси мәнасындадыр. Бу һәдәфләр үчдүр: көрүнән дүшмәнин өзү, Шејтан вә бир кәсин өз нәфси. Бунлардан һәр һансы бириндән, Мүсәлманын һәјатына вәја малына гаршы бир тәһлүкә көрүлән заман гәти мүбаризә апарылмасы Гуранда әмр олунур. Белә бир вәзијјәт гаршысында вахд итирмәдән гәти мүбаризә башладылмалыдыр.

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا۟ ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ
لَقَدِيرٌ ۝

ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَـٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّآ أَن
يَقُولُوا۟ رَبُّنَا ٱللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ
صَوَٰمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَٰتٌ وَمَسَـٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ
كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ
عَزِيزٌ

40- Өзләринә гаршы саваш е'лан едилән мөминләрә кафирләрә гаршы савашмалары үчүн ичазә верилди. Чүнки онлар зүлмә мәруз галдылар. Шүбһәсиз Аллаһ, мөминләрә зәфәр вермәјә гадирдир.

41- Мөминләр, һәмин мәзлум инсанлардыр ки, онлар, "Рәббиммиз Аллаһдыр," дедикләри үчүн јуртларындан наһаг јерә чыхардылдылар. Әјәр Аллаһ, инсанларын бир һиссәсини, дикәр бир һиссәси васитәсилә дәфетмәсәјди, дахилиндә Аллаһын ады ән чох чәкилән манастырлар, килсәләр, һавралар вә мәсчитләр әлбәтдә јыхыларды. Аллаһ далинә јардым едәнә көмәк едәчәк вә зәфәр бәхш едәчәкдир. Шүбһәсиз Аллаһ чох күчлүдүр вә һәр шеjә гәләбә чаландыр. (Гуран- 40-41)

لَّا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمْ يُقَـٰتِلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم
مِّن دِيَـٰرِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا۟ إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ
إِنَّمَا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ قَـٰتَلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم
مِّن دِيَـٰرِكُمْ وَظَـٰهَرُوا۟ عَلَىٰٓ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ
هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ

9- Аллаһ, дин хүсусунда сизинлә савашмамыш, сизи јурдунуздан говмамыш кимсәләрә сәдагәтлә јанашмагыныз, онлара јахшылыг етмәјиниз вә онлара әдаләтлә рәфтарыныздан мәһрум етмәз. Чүнки Аллаһ, әдаләтлә һәрәкәт едәнләри севәндир.

10- Аллаһ сизи, анчак, дин хүсусунда сизинлә савашан вә сизи јурдунуздан чыхардан вә чыхардылмагыныза јардым едән кимсәләрдән кәнар дурмагынызы әмр едир. Һәр ким бу инсанларла досд оларса елә онлар залим олан инсанлардыр. (Гүран- 60:9-10)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ تِجَٰرَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَٰهِدُونَ
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ

11- Еј иман едәнләр! Сизә, ачы вә әзабдан гуртаран газанчлы бир јол көстәрим ми?

12- Аллаһа вә Пејғәмбәринә иман едиб мал вә чанынызла Аллаһ јолунда мүбаризә апарарсыныз. Әјәр билсәниз, бу сизин үчүн чох хејирлидир. (Гуран- 61: 11-12)

وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلْمُحْسِنِينَ ۝

70- Бизә итаәт угрунда мүбаризә едәнләрә кәлдикдә, әлбәтдә биз онлара јолларымызы көстәрәчәјик. Аллаһ мүтләг јахшылык едәнләрлә бәрабәрдир. (Гуран- 29:70)

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهَاجَرُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ
بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ۝

20- Иман едиб һичрәт едәнләр, Аллаһ јолунда маллары вә чанлары илә савашанлар, Аллаһын һүзурунда даһа бөјүк мәртәбәјә јијәләнмишдир. Елә бунлар, дүнја вә ахирәтин сәадәтинә јијәләнәнләрдир.

إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم
بِأَنَّ لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ ۚ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ
وَٱلْقُرْءَانِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِ ۚ فَٱسْتَبْشِرُوا۟
بِبَيْعِكُمُ ٱلَّذِى بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ۝

111- Аллаһ јолунда савашыб, дүшмәнләри өлдүрән вә өлдүрүлән мөминләрин чанларыны вә малларыны, Аллаһ, Чәннәтин өзләринин олмасы гаршылыгында сатын алмышдыр. Онлара вә'д олунан Чәннәт һагдыр ки,о, Төврат, Инчил вә Гуранда да бәллидир. Аллаһдан чох, ким вә'динә әмәл едәндир? О һалда, етдијиниз бу хејирли алыш-веришдән севинин. Еlә бунун өзү бөјүк бир сәадәтдир.(Гуран- 9:20 вә 111)

لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ وَٱلْمُجَٰهِدُونَ
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ
ٱلْمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

96- Мөминләрдән, бөјүк бир сәбәби олмадан чиһаддан кери галанларла Аллаһ јолунда маллары вә чанлары илә савашанлар бир олмазлар. Аллаһ маллары вә чанлары илә савашанлары, мәртәбә чәһәтдән, отуранлардан даһа үстүн гылды. Бунунла бәрабәр Аллаһ икисинә дә Чәннәти вә'д етмишдир. Лакин, Аллаһ савашанлара, отуранлара нисбәтлә даһа бөјүк бир мүкафат вермишдир.(Гуран- 4:96)

ОНДӨРДҮНЧҮҺИССӘ

ИМАН ЕДӘНЛӘРИН КЕЈФИЈЈӘТ ВӘ ХАРАКТЕРИ

Гуран Аллаһа иман едилмәсинин шәрт олдуғуну билдирир вә Аллаһын мөвчудијјәтилә бағлы дәлилләри изаһ едир. Гуран һәмишә ону билдирир ки, Аллаһ өз әмрләрини инсанлара илаһи бир јолла чатдырмышдыр. Әјәр Аллаһ өзүнүн илаһи әмр вә бујруғларыны Пејғәмбәрләри васитәсилә көндәрмәни дајандырсајды, онда Онун мөвчудијјәтилә бағлы инам, Аллаһа инананлар арасында итиб батарды. Бәшәријјәтин мөвчудијјәти әсрләр бојудур давам едир вә Аллаһын инсанлара көндәрәчәји әмрләри дә давам етмәлидир.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۝
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ
فَاعِلُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝ إِلَّا عَلَىٰ
أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝
فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ
لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ۝ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۝ الَّذِينَ يَرِثُونَ
الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

2- Мөминләр, мүтләк зәфәрә наил олмушдур.

3- О мөминләр ки, намазларында тәвазө вә горху саһабыдырлар.

4- Онлар ки, бош сөздән вә фајдасыз ишдән үз чевирәрләр.

5- Онлар ки зәкатларыны верәрләр.

6- Онлар ки намусларыны горуjарлар.

7- Анчак һәjат jолдашлары вә саһиб олдуклары чариjәләринә гаршы мүнасибәтләри фәрглидир. Чүнкү онлар бу һалал оланлардан өтүрү гынанмазлар.

8- һәр ким бу һалал оландан өзкәсини ахтарарса елә онлар тәчавүзкардыр.

9- Онлар ки, әманәтләринә вә вә'дләринә әмәл едәндир.

10- Онлар ки намазларыны лазымы кими давамлы гылар.

11- Елә бу вәсфдә оланлар варисдирләр.

12- Онлар, Фирдөвс чәннәтинә варис олачаклар. Онлар орада әбәди оларак галачак. (Гуран- 23: 2-12)

وَعِبَادُ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى ٱلْأَرْضِ
هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ ٱلْجَٰهِلُونَ قَالُوا۟ سَلَٰمًا ۝ وَٱلَّذِينَ
يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَٰمًا ۝ وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا ٱصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا
۝ إِنَّهَا سَآءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝ وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُوا۟
لَمْ يُسْرِفُوا۟ وَلَمْ يَقْتُرُوا۟ وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا ۝

64- Аллаһын о гулларыдыр ки, онлар jер үзүндә вүгар вә тәвазө илә jериjәрләр, чаһилләр өзләринә саташанда онлара "Салам" деjә гаршылык верәрләр.

65- Онлар ки, кечәни Рәбләринә сәчдә вә гиjам илә кечирәрләр.

66- Онлар ки белә jалварарлар: "Еj Рәббимиз! Биздән Чәһәннәм нарыны узаг еjлә, онун әзабы давамлыдыр.

67- Дүзү, о, нә jаман бир гәраргаһ вә мәгамддыр."

68- Онлар ки, сәрф етдикләри заман исраф етмәзләр вә сәрф етмәләри мүвазинәтли олар.

وَٱلَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ ٱلنَّفْسَ
ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ
أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَٰعَفْ لَهُ ٱلْعَذَابُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِۦ
مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا
فَأُو۟لَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٧٠﴾

69- Онлар ки, Аллаһла јанашы башга бир илаһа ситајиш етмәзләр, Аллаһын һарам гылдыгы шеји едиб инсаны наһаг јерә өлдүрмәзләр, зина еләмәзләр; һәр ким бунлары едәрсә өз күнаһынын чәзасыны мүтләк чәкәр.

70- Ахирәт күнү дә әзабы артар вә бу әзаб ичәрисиндә алчаг оларак әбәдијјәтә кими галар.

71- Анчак төвбә едән вә иман едиб дә салиһ әмәл ишләјән бир шәхс бундан кәнардыр, чүнки бунларын јаманлыкларыны Аллаһ јахшылыга чевирәр. Аллаһ багышлајандыр. Чох мәрһәмәт саһабыдыр.

وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ
مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِٱللَّغْوِ
مَرُّوا۟ كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ
لَمْ يَخِرُّوا۟ عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَٱجْعَلْنَا

لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُولَٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ ٱلْغُرْفَةَ بِمَا
صَبَرُوا۟ وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَٰمًا ﴿٧٥﴾ خَٰلِدِينَ
فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا۟ بِكُمْ رَبِّى
لَوْلَا دُعَآؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًۢا ﴿٧٧﴾

72- Һәр ким төвбә едәр дүз әмәл едәрсә мүтләк ки о, мөтәбәр бир шәкилдә Аллаһа гајыдар.

73- Онлар ки, јалана шаһидлик етмәзләр вә бош сөз данышанлара растлашан заман, онлара саташмадан јахшы бир шәкилдә үз чөндәриб јолуна давам едәрләр.

74- Онлар ки, Јараданын ајәтләрилә өзләринә өјүд верилән заман, бунлары кар вә кор оларак гаршыламазлар.

75- Онлар ки, "Еј Рәббимиз! Бизә һәјат јолдашларымыздан вә нәслләримиздән көзләримизин севинчи олачак јахшы инсанлар иһсан ет вә бизи иман едәнләрә нүмунә гыл," дејәрләр

76- Елә бу инсанларын һамысы, Аллаһ јолундаки сәбрләринә гаршылык Чәннәтин јүксәк мөвгеләрилә мүкафатланачаклар вә орада саглам вә дуа илә гаршыланачаклар.

77- Орада әбәди оларак галачаклар; о нә көзәл бир гәраргаһ вә нә көзәл бир мәгамдыр.

78- Еј Рәсулүм! Кафирләрә де ки, "Сизин ибадәтиниз олмаса, Рәббим сизи нејләјәчәк? Мадәм ки тәкзиб етдиниз, онда, чарәсиз әзаб сизә вачиб олачак. (Гуран- 25: 69-78)

ОНЈЕДДИНЧИ ҺИССӘ

ГАДЫН ВӘ КИШИЛӘР АРАСЫНДАКЫ ТАРАЗЛЫК

Исламиjjәтдән габаг, гадынлар бир синф оларак һеч бир һагга малик деjилдиләр. Дүнjада гадына там һагг вә һүгугуну бәхш едән jеганә дин Исламдыр. Гадыны киши илә дини вә мәнәви чәһәтдән мүсави оларак гәбул едән вә онлара аjры аjры мөвгеләрдә лазымы әһәмиjjәти бәхш едән вә онларын һәjатыны вә мәсулиjjәтләрини илаһи динин бир ганууну кими бәрпа едән jеганә дин jенә Исламдыр.

مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ
أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ
أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ

98- Истәр гадын олсун, истәрсә дә киши, мөмин олдуклары һалда һәр ким jахшы әмәл ишләjәрсә, ону мүтләк көзәл бир һәjарла тәмин едәчәjик вә ишләмәкдә олдугу әмәлләрин даһа көзәли илә мүкафатларыны әлбәтдә верәчәjик. (Гуран- 16:98)

وَمَن
يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

125- Истәр гадын олсун истәрсә дә киши, мөмин олдугу һалда һәр ким бир сыра догру әмәлләр етсә, елә онлар чәннәтә дахил оларлар вә һеч бир әзиjjәтә дүчар олмазлар. (Гуран- 4:125)

إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ
وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ
وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ
وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلْحَٰفِظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا
وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

36- һәгиги оларак Аллаһын әмринә бојун әјән гадын вә кишиләрин һамысы, мөмин кишиләр вә мөмин гадынлар, ибадәтә давам едән кишиләр вә гадынлар, садик киши вә садик гадынлар, сәбрли олан кишиләр вә гадынлар, мөтәвази кишиләр вә мөтәвази гадынлар, оруч тутан кишиләр вә гадынлар, намусларыны горујан кишиләр вә гадынлар, Аллаһы чохлу јад едән кишиләр вә гадынларын һамысына, Аллаһ бир мәғфирәт вә мүкафат мүәјјән етмишдир.(Гуран- 33:36)

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

41- һәр ким бир јаман иш көрсә, анчак онун бәрабәри илә чәзаландырылар. Киши вәја гадындан һәр ким, мөмин оларак јахшы бир әмәл иш көрсә, елә онлар чәннәтә кирәр, орада һесабсыз оларак рузәләндириләр.(Гуран- 40:41)

وَٱلْمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصْنَ
بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِىٓ
أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ

فِى ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوٓا۟ إِصْلَٰحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ
وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ ٱلطَّلَٰقُ مَرَّتَانِ ۖ
فَإِمْسَاكٌۢ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌۢ بِإِحْسَٰنٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَن
تَأْخُذُوا۟ مِمَّآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ شَيْـًٔا إِلَّآ أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ
ٱللَّهِ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا ٱفْتَدَتْ
بِهِۦ ۗ تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَأُو۟لَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ۝

229- Бошанмыш гадынлар өз өзләринә үч адәт күнү көзләјәрләр вә Аллаһын гәһимләриндә јаратдыгы ушаклары сахламалары өзләринә һалал олмаз; әјәр Аллаһа вә ахирәт күнүнә иманлары варса, гочалары барышмак истәјирсә, бу көзләмә мүддәти дахилиндә онлары кери алмага даһа чох һагг саһабыдырлар. Кишиләрин гадынлар үзәриндәки һаглары кими, гадынларын да кишиләр үзәриндә һаглары вардыр. Фәгәт, кишиләр гадынлара нисбәтлә даһа артык һагга саһибдирләр. Аллаһ һекмәт саһабыдыр.

230- Бошанма ики дәфә тәкрар олуна биләр. Ондан сонра гадынлары ја јахшылыкла сахламак вәја јахшылыкла јола салмак лазымдыр. Гадынларыныза вердијиниз меһри керијә алмак сизә һалал дејилдир. Онларын һәр икиси дә Аллаһын әмрләринә риајәт едә билмәмәк горхусунда олсунлар. Еј һакимләр! Сиз дә онларын, Аллаһын һөкмләрини лајыгы илә јеинә јетирә билмәмәләриндән горхсаныз, гадынын бошанмак үчүн һаггындан ваз кечмәси вәзијјәти гаршысында артык онларын икисинә дә күнаһ јохдур. Бунлар аллаһын сәрһәдләридир. Онлары чејнәјиб ашмајын. һәр ким, Аллаһын сәрһәдләрини кечәрсә, елә онлар залимләрин өзүдүр. (Гуран-2:229- 230)

ОНСӘГГИЗИНЧИҺИССӘ

СӘЛӘМ АЛМАҒЫН ГАДАҒАН ЕДИЛМӘСИ

Сәләм сөзүндән Гуранда "Риба" кими истифадә олунмушдур. Сәләм Исламда она көрә гадаған едилмишдир ки, ондан истифадә едилмәси, сәрвәтин бәлли бир зүмрәнин әлиндә топлашмасына фүрсәт јарадыр. Сәләмлә пул вәрилмәсиндә, борч пул вәрән шәхс, касыб вә јохсуллара, јардыма мөһтач оланлара верилмәси лазым билинән казанчы әлиндә топлашдырар.

ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ ٱلرِّبَوٰا۟ لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِى
يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيْطَـٰنُ مِنَ ٱلْمَسِّ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْبَيْعُ
مِثْلُ ٱلرِّبَوٰا۟ ۗ وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰا۟ ۚ فَمَن جَآءَهُۥ مَوْعِظَةٌ
مِّن رَّبِّهِۦ فَٱنتَهَىٰ فَلَهُۥ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ ۖ وَمَنْ عَادَ
فَأُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ ۝ يَمْحَقُ
ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰا۟ وَيُرْبِى ٱلصَّدَقَـٰتِ ۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ۝
إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ
وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ
وَذَرُوا۟ مَا بَقِىَ مِنَ ٱلرِّبَوٰٓا۟ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۝ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟
فَأْذَنُوا۟ بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ
أَمْوَٰلِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ۝

وَإِن كَانَ
ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ
إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى
اللَّهِ ۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

276- Аллаһ, сәләмлә кәләни мәһв едәр вә садагасы верилән малы артырар вә Аллаһ исрарла һарам јејән кафирлә, һәддән артык күнаһкар олан инсаны севмәз.

278- Иман едиб, јахшы ишләр көрән, намазыны гылан вә зәкатыны верән кимсәләрин Јараданлары гаршысында мүтләк мүкафатлары вардыр вә онлара һеч бир горху јохдур, онлар мәһзун олмајачаклар.

279- Еј Мөминләр! Аллаһдан горхун вә сәләм һесабындан далда галаны бурахын, әјәр сиз һәгиги мөмин кими һәрәкәт етсәниз...

280- Јох, әјәр бу сәләм алмагы бошламазсаныз билин ки, Аллаһа вә Пејгәмбәрә гаршы мүһарибә е'дан едибсиниз. Әјәр "Риба" алмакдан төвбә етсәниз рулунузун мајасы сизиндир вә беләликлә дә нә залим олар, нә дә зүлмкарлыга мәруз галарсыныз.

281- Әјәр борчлу олан шәхс дарлык ичиндә исә, онда она, әли кенишләнәнә гәдәр мөһләт вермәк олар. Бунунла јанашы, алачагыныз мигдары садага оларак багышламагыныз сизин үчүн даһа хејирлидир.

282- Елә бир күндән горхун вә имтина един ки, о күн һамыныз Аллаһа дөндүрүлүб апарылачаксыныз. Сонра, һамыја дүнјада газандыгы әмәлләринин гаршылыгы тамамән вериләчәк вә онлара әсла һагсызлык едилмәјәчәк.(Гуран- 2: 276-282)

ОНДОГГУЗУНЧУ ҺИССӘ

ПЕЈГӘМБӘРЛИК

Гуранын бир сыра ајәтләри, Гуранын ән үмдә шәртләрини изаһ едир вә онлара иман едилмәсини бујурур. Бу ајәтләрин бәзиләриндә әсрләр боју шаһид олунан һадисәләрә тәмас едилир. Пејгәмбәрләрә назил олан китаблардан сөһбәт ачмышдык. Илаһи әмрдән ән мөһүмүндә, билинмәјән бир шејин өјрәнилмәси әмр олунур вә бунун үчүн гәләмдән истифадә едилмәси билдирилир.(Гуран- 96:4-6)

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ۝ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ ۝

20- Ики дәнизи бурахды, онлар бир биринә говушурлар.

21- Лакин оналарын бирбирләрнә гарышмагына мане олан бир пәрдә вар.(Гуран- 55:20-21)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ
أَن تَنفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا لَا تَنفُذُونَ
إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا
شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنتَصِرَانِ ۝

34- Еј Чинләр вә Инсанлар! Күчүнүз чатса, көјләрин вә јерин әтрафындан чыхыб кедин. Бу күввә илә чыхыб гуртула билмәзсиниз.

35- Онда, Рәббинизин һансы немәтләрини инкар едәрсиниз?

36- Гәбрләриниздән чыхдыгыныз вахд, үчтүнүзә бир аловла бир түсдү бурахылар. Онлара мане олуб, хилас ола билмәзсиниз.(Гуран-55:34-36)

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ ۝ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝ وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُدَّتْ
وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

2-Көј јарылдыгы,

3- Вә Рәббинин әмринә бојун әјиб, Она итаәт едилдикдә,

4- Әрз дүмдүз узандыгы

5- Ичиндәкиләри туллајыб бошалдыгы

6- Вә Рәббинин әмринә бојун әјиб дә Она итаәт едилән вахд,

7- Еј Инсан! Добрудан да сән, Рәббинә догру ардычыл һәрәкәт етмәјә чәһд едәрсән. Нәһајәт Она говушарсан. (Гуран- 84:2-7)

وَإِذَا ٱلْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۝

5- Он ајлык һамилә дәвәләр девриләндә,

وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

8- Вә инсанлар бир јерә топлашдыгы заман,

وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتْ ۝

11- Вә дәфдәрләр ачылдыгы вахд,

12- Көј јериндән сөкүләндә (Гуран- 81: 5-12)

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝ وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا
۝ وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا ۝ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۝
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۝ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا

لِّيُرَوْا۟ أَعْمَـٰلَهُمْ ۝ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا
يَرَهُۥ ۝ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ ۝

2- Јер Күррәси шиддәтлә сарсыланда,

3- Әрз, ичиндә һәр нә варса чыхардыб ешијә атанда,

4- Вә инсан "Бу Күррәје Әрзә нә олду?" дејәндә,

5- О күн, Әрз, олуб кечәнләри анладачак.

6- Чүнки Рәббин она анладачагы шејләри билдирмишдир.

7- Ахирәт күнү инсанлар, етдикләринин гаршылыгында өзләринә көстәрилмәк үчүн, дәстә дәстә гәбирләриндән чыхачаклар.

8- Зира, һәр ким зәррә гәдәр бир хејирли иш көрүб, онда онун мүкафатыны көрәчәк.

9- Һәр ким, зәррә гәдәр бир јаманлыг едиб, онда онун чәзасыны чәкәчәк. (Гүран- 99: 2-9)

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ
فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا ۝ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۝
لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا ۝

106- Еј Рәсулүм! Сәнә дагларын ахирәт күнүндәки вәзијјәтини соранлара де ки: "Рәббим онлары хырдалајыб дагыдачак."

107- Беләликлә, јерләри дүмдүз бош бир һалда бурахачак.

108- Онларда нә бир ениш нә дә бир јохуш олачак.

وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ
ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝

83- Гыјамәтин гопачагына даир о сөзҮн Үзәринә вахд јахынлашан заман, онлар ҮчҮн јердән бир илләт чыхардарык ки, о, инсанларын ајәтләримизә еам иман етмәмиш олдугларыны өзләринә билдирәр. (Гуран- 27: 83)

فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ ۝ وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ ۝ وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۝

8- Көз нә вахд ки тикиләр,

9- Ај тутулар

10- КҮнәш вә Ај бирләшәр (Гуран- 75:8-10)

ИЈИРМИНЧИ ҺИССӘ

ТӘБИӘТӘ НӘЗӘР ЈЕТИРМӘК

Гуранын ән мҮһҮм хҮсусиjjәтләриндән бири, 1400 иллик олмасына рәгмән, онун гурулушунда тәбиәтә зидд һеч бир мөвкенин мөвчуд олмамасыдыр. Гуранын бәзи ајәтләриндә сон заманларда бөјҮк мҮвәффәгиjjәтлә јеринә јетирилән елми тәдгигатлара рәһбәрлик мҮшаһидә едилмишдир. Тәбиәтлә әлагәдар оларак, Гурандан тәкчә бир нечә ајәти Кәримәни бураја көчурмәк истәјирик.

وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَآبَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ
جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَآءُ قَدِيرٌ ۝

30- Көјләрин вә јерин јарадылышы вә онларда чанлы варлыгларын һамысыны чохалдыб јајмасы Онун әламәтләриндәндир вә О, арзу етдији анда Гыјамәт күнү онлары бир јердә топламага гадирдир. (Гуран- 42:30)

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ ۗ
قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ۝

99- Сизи тәк бир шәхсдән јарадан Одур. Беләликлә сизә дүнјада бир парча гәрар јери вә гәбирдә мүвәггәти оларак дурмак вардыр. Биз дәрк едәчәкләрә ајәт вә әламәтләри ачыгча билдирдик.(Гуран- 6:99)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ
بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝

2- Еј инсанлар! Сизи бир тәк шәхсдән јарадан, о шәхсдән дә онун һәјат јолдашыны јарадан, онларын икисиндән дә бир хејли киши вә гадыны догуздуран Рәббиниздән горхун вә күнаһа батмакдан имтина един вә јенә өзүнә һөрмәт көстәрәрәк бир бириниздән адыны чәкәрәк бәзи шејләри тәләб етдијиниз Аллаһдан горхун вә әлагәнизи кәсмәкдән кәнар дурун. Шүбһәсиз Аллаһ үстүнүздә сизи көзләјәндир. (Гуран- 4:2)

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

7- Рәһмләрдә арзу етдији кими сизи шәкилләндирән Одур. Ондан башга һеч бир илаһ јохдур. О мүлкүндә гәләбә чаландыр, ишләриндә некмәт саһабыдыр. (Гуран- 3:7)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ ۚ إِن يَشَأْ
يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

20- Кһрмәдин ми, Аллаһ көјләри вә јери һагг илә јаратмышдыр? Арзу едәрсә сизләри јох едәр вә јени бир гөвм кәтирәр. (Гуран- 14:20)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى
رَيْبٍ مِّنَ ٱلْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ
مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ
وَنُقِرُّ فِى ٱلْأَرْحَامِ مَا نَشَآءُ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ
طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا۟ أَشُدَّكُمْ ۖ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ
وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰٓ أَرْذَلِ ٱلْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنۢ
بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۚ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا
ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنۢبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ ۝

6- Еј инсанлар! Әјәр өләндән сонра дирилмә ишиндә шүбһәниз варса, орасы бир һәгигәтдир ки, биз сизи торпагдан јараттыг; сонра бир дамчы мәнидән , сонра лахталанмыш бир гандан, сонра јарадылмасы там вә јарадылмасы нохсансыз бир әт парчасындан ки, сизә гудрәт вә һкмәтимизи бәјан етмиш олак. һәм дә, сизи арзу етдијимиз бәлли бир вахда кими рәһмләрдә сахлајырык ки, сизи бир көрпә ушак кими орадан чыхардырык. Сонра сизи камал вә кудрәт дәминизә чатмағыныз үчүн бурахырык. Бунунла бәрабәр, араныздан бәзиләрини өлдүрүр, кимини дә габагкы билијиндән сонра һеч бир шеј билмәмәк үзрә гудрәтдән салыб гочалдырык. Бир дә, јер үзүнү көрәрсән ки өлүдүр, илкин биз онун үстүнә сују ендирәндә чанланар вә һәр нөв нәбатат көјәрәр. (Гуран-22:6)

وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ ۚ
صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ ۚ إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ ۝

89- Бир дә даглары көрәрсән , онлары һәрәкәтсиз кими фәрз едәрсән. Налбуки онлар думан кечән кими кечәрләр. Бу һәр шеји мөһкәм дүзәлдән Аллаһын ишидир. Шүбһәсиз, О бүтүн етдикләриниздән тамамилә хәбәрдардыр. (Гуран- 27:89)

وَٱلْخَيْلَ وَٱلْبِغَالَ وَٱلْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

9- һәм үстүнә минәсиниз вә һәм дә онлардан бир көзәл мал кими истифадә едәсиниз дејә, атлары, гатырлары, ешшәкләри јаратды вә инди һәлә билә билмәдијиниз нәләр јарадачак. (Гуран- 16:9)

تَبَٰرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِ ٱلْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۝ ٱلَّذِى خَلَقَ
ٱلْمَوْتَ وَٱلْحَيَوٰةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفُورُ ۝
ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا ۖ مَّا تَرَىٰ فِى خَلْقِ ٱلرَّحْمَٰنِ مِن
تَفَٰوُتٍ ۖ فَٱرْجِعِ ٱلْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ۝

2- Бүтүн мүлк вә һакимијјәт гудрәти әлиндә олан Аллаһ, һәр нөв нохсанлыкдан кәнар оларак јүксәлмишдир. О һәр шејә гадирдир.

3- Әмәл чәһәтдән һансыныз даһа көзәлдир дејә сизи имтиһан етмәк үчүн һәм өлүмү вә һәм дә һәјаты ичададән Одур. О һәр шејә гәләбә чалан вә чох бағышлајандыр.

4- Једди көјү гатбә гат јарадан Одур. О Рәһманын јаратдығында һеч бир нохсанлык көрмәк олмаз. Башыны галдыр көјә бах, орада һеч бир чапыг јер көрә биләрсән ми? (Гуран- 67:2-4)

ИЈИРМИБИРИНЧИ ҺИССӘ

МҮГӘДДӘС ГУРАНДА ИЗАҺ ЕДИЛӘН БӘЗИ МӨВЗУЛАР

Аллаһа иман едән бир шәхслә онун Аллаһы арасындакы ән бөјүк рабитә, намаз гылмагдыр. Аллаһын бөјүклүјү, бир инсаны Аллаһа догру јөнләндирәр. Аллаһа намаз гыларак јалваран шәхс өзүнү аллаһа даһа јахын һисс едәр вә Аллаһ да она јахынлашар. Намаз гылмакла бу мүнасибәтин ән көзәли јарадылмыш олар. Мәнәви руһ јүксәклији барәдә тәчрүбәси оланлар һәгиги мәнада иман едән бир инсанын буну намазла элдә едәчәјини фәһм едә биләрләр.

وَإِذَا سَأَلَكَ
عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ۝

187- Еј Рәсулүм! Гулларым сәндән мәни сорүшсалар, мүтләк мән чох јахындајам; мәнә дуа етдикдә, дуа едәнин дуасыны гәбул едәрәм. Онда, онлар да мәним дәвәтимә гошулсунлар вә лајыгы илә иман етсинләр ки, догру јола чатмыш олсунлар.

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَا ءَاتِنَا فِي ٱلدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي ٱلْأَخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ۝
أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ۝

202- Онлардан бәзиләри дә, "Еј Рәббимиз! бизә дүнјада јахшы вәзијјәт вә ахирәтдә мәрһәмәт иһсан ејлә вә бизи Чәһәннәм әзабындан сахла," дејәрләр.

203- Онларын газандыклары хејир дуадан нәсибләри вардыр. Аллаһ бүтүн мәхлугатын һесабыны чох тез көрәндир.

لَا يُكَلِّفُ
ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ
عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا
تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ ۖ وَٱعْفُ عَنَّا وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ ۚ
أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ ۝

287- Аллаһ бир кәсә анчак онун күчү јетдији гәдәр тәклиф едәр.Һамынын етдији јахшылыгын хејри вә јаманлыгын чәзасы өзүнәдир. Рәббимиз! Әјәр јадымыздан чыхды вәја гәсд-гәрәзси һәрәкәт етдијсәк бизи соргуја чәкмә. Еј Рәббимиз! биздән габагкы инсанлара вердијин кими, бизә агыр өһтәчилик јүкләмә. Еј Рәббимиз! Күч чатдыра билмәјәчәјимиз шеји бизә вермә, биздән әмәлә кәлән күнаһлары багышла, бизә мәрһәмәт бәхш ет. Сән Мөвламыз, көмәкчимизсән. Артыг кафирләрә гаршы бизә зәфәр вә јардым иһсан ет. (Гуран- 2: 187,202,203,287)

إِنَّ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ
لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ۝ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا
وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَٰطِلًا سُبْحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ۝
رَبَّنَآ إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُۥ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ
أَنصَارٍ ۝ رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْإِيمَٰنِ أَنْ
ءَامِنُوا۟ بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا ۚ رَبَّنَا فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلْأَبْرَارِ ۝

رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ ۝
فَٱسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّى لَآ أُضِيعُ عَمَلَ عَـٰمِلٍ مِّنكُم مِّن
ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ ۖ بَعْضُكُم مِّنۢ بَعْضٍ ۖ فَٱلَّذِينَ هَاجَرُوا۟ وَأُخْرِجُوا۟
مِن دِيَـٰرِهِمْ وَأُوذُوا۟ فِى سَبِيلِى وَقَـٰتَلُوا۟ وَقُتِلُوا۟ لَأُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَـٰرُ ثَوَابًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ عِندَهُۥ حُسْنُ ٱلثَّوَابِ ۝

191- Добрудан да, көјләрин вә јерин јарадылышында, кечә вә күнүзүн бир биринин далынчак кәлмәсиндә, догру дүшүнән вә камил инсанлар үчүн, Аллаһын мөвчудиjјәтини, гудрәт вә әзамәтини көстәрән гәти дәлилләр вардыр.

192- Дәрракәли инсанлар о кимсәләрдир ки, отуранда вә јатанда һәр вахд Аллаһын адыны чәкәрләр, көјләрин вә јерин јарадылышы һаггында Аллаһын варлыгыны сүбут үчүн, дәрин дүшүнәрләр вә дејәрләр ки; "Еј Рәббимиз! Сән бунлары бош јерә јаратмадын. Сән батыл шеј јаратмакдан кәнарсан. Артык бизи чәһәннәм атәшиндән гору.

193- Еј Рәббимиз! Догрудан да сән һәр кими атәшә сохсан шүбһәсиз ону һәлак едәрсән. Орада зүлмкарларын әзабыны јоха чыхардачак һеч бир јардымчылары јохдур.

194- Еј Рәббимиз! Дүзү, биз бир дәвәтчи ешитдик: Рәббинизә иман един, дејә инсанлары иман етмәјә дәвәт едирди. Гулаг асдык, дәрһал иман етдик. Еј Рәббимиз! Күнаһларымызы багышла, гәбаһәтләримиздән кеч вә руһларымызы јахшы кимсәләринкиjлә бир јердә ал.

195- Еј Рәббимиз! Пејгәмбәрләринин васитәсилә бизә вә'д етдиjин савабы вер вә ахирәт күнүндә бизи рүсвај етмә. Шүбһә јох ки сән, вә'диндән дөнмәзсән."

196- Нәһајәт Рәбләри дә онларын дуаларына белә чаваб верди; "Мүтләк ки, мән, сизин араныздан истәр киши истәрсә дә гадын олсун, хејирли иш көрән һеч кәсин етдијини зијан етмәм. һамыныз бир бириниздәнсиниз, диндән саваjы киши вә гадынларыныз мүсавидир. Динләрини горумак үчүн Мәккәдән Мәдинәјә көч едәнләрин, јуртларындан говуланларын, диним угрунда ишкәнчәјә дүшәнләрин, савашанларын вә бу јолда өлдүрүләнләрин күнаһларыны әлбәтдә багышлајачагам; онлары гызылдан чајларын ахдыгы чәннәтләрә гојачам. Бу лүтуфлар онлара Аллаһ индиндә мүкафатдыр вә савабын да ән көзәли Аллаһ индиндәдир. (Гуран- 3: 191-196)

ГУРАНДА ӘЗБӘРЛӘНМӘСИ АСАН ОЛАН БӘЗИ АЛӘТЛӘР

وَٱلۡعَصۡرِ ۝ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ۝ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ۝

1- әсиркәмәси вә Багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак.

2- Адн олсун о әсрә ки,

3- Догрудан да инсан зәрәрдәдир;

4- Анчак, иман едиб, догру ишләр көрәнләр, бирбиринә һаггы төвсијә едәнләр вә сәбрли олмагы бир биринә төвсијә едәнләр бундан кәнардыр. (Гуран- 103: 1-4)

قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ ۝ لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ ۝
وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ۝ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ۝
وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ۝ لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ ۝

1- Әсиркәмәси вә Багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак.

2- Еј РәсулҮм! Де ки, Еј Кафирләр!

3- Мән, сизин ситајиш етдикләринизә ситајиш етмәм.

4- Сиз дә мәним ибадәт етмәкдә олдугума ибадәт едәнләр дејилсиниз.

5- Затән, мән сизин ситајиш етдикләринизә ситајиш едәси дејиләм.

6- Сиз дә мәним ибадәт етдијимә ибадәт едән дејилсиниз.

7- Сизин дининиз сизә, мәним диним дә мәнә." (Гуран- 109: 1-7)

إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ۝ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ
يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ۝ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَٱسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ۝

1- Әсиркәмәси вә Багышламасы бол лан Аллаһын адыны тутарак.

2- Аллаһын зәфәри вә Мәккәнин фәтһи кәләндә,

3- Инсанлары Аллаһын дининә бөлҮк бөлҮк кирдијини көрән вахд,

4- Артык Рәббини һәмд илә тәсбиһ ет вә Ондан мәгфирәт истә. МҮтләк ки,О, төвбәләри гәбул едәндир. (Гуран- 110:1-4)

قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝

1- Әсиркәмәси вә Багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак

2- Еј Рәсулүм! Де ки, О Аллаһдыр, тәкдир,

3- Аллаһ, һәр јарадыланын мөһтач олдугу нохсансыз бир варлыкдыр

4- Догурмады вә догуздурулмады да,

5- Һеч бир шеј Онун әмсалы олмамышдыр. (Гуран- 112: 1-5)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ۝ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ وَمِن
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِى
ٱلْعُقَدِ ۝ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

1- Әсиркәмәси вә Багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак

2- Еј Рәсулүм! Де ки, Сәһәрин Рәббинә сыгынарам,

3- Јаратдыгы шејләрин јаманлыгындан,

4- Гаранлыгы басандан сонра кечәнин шәрриндән,

5- Дүјүнләрә үфүрән гадынларын шәрриндән,

6- Бир дә өз кинини ортаја чыхардан вә кәрәкәни етмәјә гојулан гысганчын шәрриндән. (Гуран- 113: 1-6)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ۝ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۝ إِلَٰهِ
ٱلنَّاسِ ۝ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ۝ ٱلَّذِى
يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ۝
مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ۝

1- Әсиркәмәси вә Багышламасы бол олан Аллаһын адыны тутарак

2- Еј Рәсулүм! Де ки, Сығынарам инсанларын Рәббинә,

3- Инсанларын һөкмдарына

4- Инсанларын Илаһына

5- О Шејтанын шәрриндән,

6- Елә бир Шејтан ки, инсанларын гәлбинә вәсвәсә салар.

7- О Шејтан, Чинләрдән дә олар, инсанлардан да. (Гуран- 114: 1-7)